

AKTUALNO VPRAŠANJE

Ta teden obravnavajo občinski ljudski odbori na svojih zasedanjih predlog letošnje okrajne proračuna. Ko bodo sporočili svoje pripombe k predlogu proračuna Okrajnemu ljudskemu odboru, bodo te pripombe obravnavali sveti in komisije OLO. Sledilo bo — predvidoma od 10. do 15. marca — zasedanje, na katerem bo OLO sprejel družbeni plan in proračun. Lani je OLO uspel sklicati posebno zasedanje, na katerem so odborniki razpravljali o načelih družbenega

plana, še preden je bil sestavljen dokončni predlog, kar je bilo sila koristno. Letos ne bo posebnega zasedanja te vrste, pač pa je OLO na treh posebnih zasedanjih obširno razpravljal in sklepal o načelih in smernicah za razvoj turizma in gostinstva, trgovine in obrti na Gorenjskem, prihodnji teden pa bo razpravljal in sklepal o načelih in smernicah za razvoj kmetijstva. Na teh zelo pomembnih zasedanjih je bila oziroma bo razjasnjena in določena politika na teh področjih, ki neposredno vplivajo na družbeni standard.

Tudi okrajni in občinski družbeni plani bodo zato morali tem področjem posvetiti še posebno pozornost.

Občinske družbene plane, o katerih morajo poprej razpravljati volivci, bodo ljudski odbori sprejemali v najugodnejšem primeru konec marca, sicer pa v aprilu.

Kasneje, predvidoma maja, bodo ljudski odbori v našem okraju začeli sprejemati tudi perspektivne družbene plane.

Z.

AKTUALNO VPRAŠANJE

KRANJSKI PROBLEM

Zdravstveni dom v Kranju urejamo že nekaj let. Zanj je bilo uporabljenih doslej okrog 70 milijonov din, potrebno pa bo (brez sredstev za opremo) še kakih 150 milijonov din. Nedvomno bo Občinski ljudski odbor ta zelo potrebni objekti upošteval v letnem družbenem planu in proračunu. K dograditvi tega in drugih objektov družbenega standarda pa naj bi pomagala ljudskemu odboru tudi podjetja. Če se le-ta namreč omejujejo samo na povečevanje proizvodnih kapacitet, ne da bi vzporedno in skupaj z ljudskimi odbori skrbela tudi za družbeni standard prebivalstva v občinah, prihaja do bolečih neskladnosti med razvitim gospodarstvom in zaostalim komunalnim standardom, kar nam trdo potrjujejo že dosedanje izkušnje.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ST. 16 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 28. FEBRUARJA 1958

GORENJSKA MLADINA JE PRIPRAVLJENA

Prva gorenjska mladinska delovna brigada je pripravljena - Pokroviteljstvo je prevzela Bombažna predilnica in tkalnica Tržič - Zaradi mraza je odhod brigade preložen - Do sedaj nad 180 prijav - Med prijavitelji tudi 30 vojakov, ki bodo v teh dneh odslužili kadrovski rok

Na Okrajni štab mladinskih delovnih brigad v Kranju prihajajo vsak dan prijave za veliko mladinsko delovno akcijo, za gradnjo odseka ceste »Bratstvo - edinstvo« Ljubljana-Zagreb. Da sedaj imajo na okrajnem štabu za prvo mladinsko brigado nad 180 prijav. Mladina se, kot kaže, zanima za delo, saj bo lahko tudi njej sami udeležba v tej akciji marsikaj koristila. Delali bodo po 6 ur na dan, potem pa bodo lahko obiskovali najrazličnejše tečaje — za traktoriste, orodjarje itd. Na teh tečajih si bodo lahko pridobili tudi kvalifikacijo. Republiška združena zveza je sklenila, da bo poslala na gradilišče tudi nekaj traktorjev, da se bo lahko mladina tudi praktično vadila. Poskrbljeno bo tudi za športno in kulturno - prosvetno življenje. Ze sedaj so se prijavile nekatere skupine znanih kulturnih društev, da bodo redno obiskovale brigadirje. Tudi avto-moto društva so obljubila, da bodo poskrbeli za ustrezna prevozna sredstva. Tako je AMD Šk. Loka sklenilo, da bo obiskovalo brigadirje in jim predvajalo poudarne filme. V vseh brigadnih centrih bodo imeli televizijske sprejemnike, vsaka brigada pa bo imela tudi svoj radio aparat.

Vsi brigadirji prve brigade, v kateri bo v glavnem kmečka mladina, bodo dobili čevlje in delovne obleke, brigade šolske mladine, ki bodo odšle na delo v poletnih mesecih, pa bodo dobile delovne obleke in visoke tenis copate. Prva brigada bo štela 120 mladih ljudi. Ker je že sedaj okoli 180 prijav, bo zdravniški pregled določil, kdo se bo akcije lahko udeležil. Zaradi hladnega vremena je odhod prve brigade preložen na prihodnji teden. Razen tega pa se je prav v teh zadnjih dneh odločilo še 30 vojakov garnizona Šk. Loka, ki bodo v začetku marca odslužili kadrovski rok, da bodo odšli takoj potem v mladinsko brigado. Le-ti so bili navdušeni, da bodo došli rok ravnoma v času, ki bo odhajala prva brigada in bodo lahko odšli skupaj na gradilišče.

Kljub kratkemu roku za zbiranje udeležencev je torej vendarle uspelo pravočasno urediti vse potrebno. Težave so bile edino v tem, ker je določeno za Gorenjsko preveč mladine z vasi, ki naj bi odšla na akcijo. Na Gorenjskem je namreč kmečke mladine sorazmerno malo. Težave so bile tudi pri sestavi 10-članskega štaba brigade. Vendar so pri tem nekatera podjetja (»Selovica« Šk. Loka, BPT Tržič, Železarna Jesenice, »Iskra« Kranj) pokazale vse razumevanje. Pomanjkljivosti so se pokazale tudi v delu nekaterih

mladinskih vodstev, ki so mladini premalo pojasnjevala pomen te akcije in tudi koristi udeležencev. Sestavljanje ostalih brigad bo še mnogo lažje. Ze sedaj so se namreč prijavile za delo v poletnih dneh celotne šole — Ekonomska srednja šola, Srednja tehnična tekstilna šola, Trgovska šola, Di-

jaki ESS se navdušujejo predvsem za delo v Izoli. Vse kaže, da je med mladino za delo veliko zanimanja. Pokroviteljstvo nad to prvo mladinsko delovno brigado, ki bo nosila ime Staneta Zagarja, je prevzela Bombažna predilnica in tkalnica iz Tržiča.

Predsednik OZZ Kranj, tov. Tone Hafner, kandidira v kmetijski proizvajalski skupini v volilnem okraju Ljubljana Kranj. V Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS. Glede na občne zbornice kmetijskih zadrug, ki se na Gorenjskem pričenjajo te dni, smo tov. Toneta Hafnerja vprašali:

PREDVOLILNI RAZGOVOR

Šole začetek preusmerjanja zadrug od trgovine k organizaciji kmetijske proizvodnje

«V Vojvodini in še v nekaterih predelih države se je združništvo že močno preusmerilo od trgovine k organizaciji kmetijske proizvodnje. Zanima pa nas Vaše mnenje o tem, kako daleč so se že uspeli uveljaviti kot organizatorke tržne kmetijske proizvodnje zadrug na Gorenjskem?»

Kakšno je, dalje, Vaše mnenje o kadrovski politiki v gorenjskem združništvu glede na to, da številne kmetijske zadrug v našem okraju še nimajo niti upravnikov niti dovolj drugega kadra?»

Tov. Hafner pravi o tem naslednje: «Pri nas se je združništvo začelo preusmerjati od trgovine v organizacijo kmetijske proizvodnje že leta 1953. Akcija za povečanje blagovne proizvodnje se je skoncentrirala predvsem na proizvodnjo mleka in krompirja. Odkup teh dveh artiklov se je zato povečal od leta 1952 do 1957 od 4.000.000 na 8 milijonov 500.000 ml mleka in krompirja od 500 vagonov na 2.000 vagonov. To so vsekakor že veliki uspehi.

Ne moremo pa trditi, da bi bila preusmeritev izvedena v posameznih zadrugah od kraja, kajti v nekaterih se sploh še ni začela. Zato imamo občutek, da smo v tem prizadevanju šele na začetku poti. To trditev bi utemeljeval z nekaj primeri. Okrajno povprečje pridelka krompirja je bilo lani 210 q na hektar, posamezni rekordi so segli celo do 500 q na hektar — toda je še zmeraj precej takih kmetij, kjer pridelajo samo 80 ali 100 q krompirja na ha.

Pri pridelovanju sena je proizvodnja neprimeroma bolj porazna. Namesto 25 q kot ga na-

Socialne podpore naj bi povečali za 15%

Na ponedeljkovem posvetovanju predsednikov občinskih svetov za socialno varstvo in svetov za varstvo družine v Kranju so razpravljali o delu, dolžnostih in pravicah svetov za socialno varstvo in varstvo družine ter upravnih organov. Predlagali so, naj bi v letu 1958 kljub pomanjkanju proračunskih sredstev povečali okrajno povprečje socialnih podpor za 15 odstotkov. Sedanje okrajno povprečje na Gorenjskem je 2300 dinarjev, v čemer so upoštevani tudi starejši in mladoletniki, od katerih nekateri dobivajo tudi otroške doklade. Govorili so tudi o rejništvu. V domsko oskrbo naj bi dajali le otroke, ki so potrebni domače vzgoje, čimveč otrok pa naj bi dajali rejnikom, ker je to za vzgojo in počutje otrok boljše. Solskih kuhinj za sedaj ne bi razširjali, pač pa naj bi poskrbeli za izboljšanje kvalitete hrane. V šolskih kuhinjah naj bi poskrbeli za to, da bi otroci dobivali izdatne tople malice. Nadalje so razpravljali tudi o tesnejšem sodelovanju med sveti za socialno varstvo in varstvo družine ter ostalimi organizacijami, ki se ukvarjajo s podobnimi problemi (LMS, ženska društva, RK, sindikati, ZVVI itd.).

Pred leti je bilo malo strokovnega kadra celo na zadrugi zvezi, v zadrugah pa nikogar. Zato so se vodilni kadri zadrug, ki so bili v glavnem trgovskega porekla, samo prilagodili novi smeri, nikakor pa niso sami težili v kmetijsko preusmeritev. Danes je že vsem jasno, da tako preusmeritev lahko izvedejo samo kmetijski in gozdarski strokovnjaki, ki bi morali v bodoče zavzeti tudi v zadrugah vodilna mesta.

S tem sem načel že drugo vprašanje. Do sedaj je zaposlenih v KZ samo 6 kmetijskih strokovnjakov, od katerih sta samo 2 na položaju upravnika. Trenutno je nemogoče vse zadrug zadovoljiti s tem kadrom. OZZ skupno s KZ štipendira vsako leto novih 6 štipendistov na Srednji kmetijski šoli v Mariboru. Iz tega si obetamo najbolj solidno osnovo. Deloma si pomagamo s tem, da pošiljamo sposobnejše upravnike na posebne enomesecne tečaje, ki jih organizira Republiška združena zveza. Nižja kmetijska šola v Poljčah ima nalogo izobraževati mlade zadrugnike, da bodo sposobni prevzeti mesta v upravnih odborih KZ. Skozi to šolo gre lahko v enem letu do 30 dijakov. Knjižnovodski kader šolamo z načrtnim štipendiranjem preko Zdrugne hranilnice in KZ.

Ti ukrepi bodo že po nekaj letih občutno izboljšali položaj v KZ. Nerazumljivo pa je vedenje nekaterih upravnih odborov velikih zadrug, v katerih je nujno takoj rešiti vprašanje upravnika, a odbor nasprotuje (Senčur). Zaradi takega stališča nastaja velika gospodarska škoda sredi glavnega proizvodnega rajona in zavira splošen razvoj. Velikim zadrugam je namreč OZZ pripravljena od svojega kodra odstopiti strokovnjaka za upravnika, ker vprašanja ne kaže odlagati.

Značilnost našega časa

V kranjskem okraju sodeluje v delavskih svetih 1926 izvoljenih državljanov. V tem številu pa so zajeti člani delavskih svetov le iz 90 podjetij z nad 30 zaposlenimi, tako da je treba dodati še številno članov delavskih svetov v manjših podjetjih, kjer celoten kolektiv predstavlja delavski svet.

Delovni kolektivi na Gorenjskem upravljajo z osnovnimi sredstvi v vrednosti 62 milijard dinarjev in z obratnimi sredstvi v vrednosti 26 milijard din. Podjetja so razpolagala predlanskim z 18,1%, lani z 21,8%, letos pa bodo predvidoma razpolagala z 22,7% narodnega dohodka. To pove, da se materialna baza organov delavskega upravljanja iz leta v leto povečuje, kar jamči za nadaljnji razvoj samoupravljanja.

Samoupravljanje pospešuje naš gospodarski razvoj. Tako smo lani v industriji na področju kranjskega okraja zabeležili 14% povečanje izvršene proizvodnje na efektivno delovno uro. Narodni dohodek v okraju (računan po tekočih cenah) pa se je pove-

čal od 24 milijard v letu 1952 na 38 milijard din lani.

Državljan v čedalje večjem številu neposredno sodelujemo tudi v drugih organih upravljanja. Tako štejejo potrošniški sveti na Gorenjskem 1431 članov, v hišnih svetih in svetih stanovanjskih skupnosti pa je blizu 2000 ljudi. V šolskih odborih sodeluje 1039 državljanov. Številni državljanji sodelujejo že v raznih drugih organih družbenega upravljanja na področju socialnega zavarovanja, zdravstva, kulture, raznih skladov itd. V ljudske odbore smo jeseni izvolili v našem okraju 706 odbornikov, v svetih ljudskih odborov pa dela 1049 državljanov.

Takšno množično neposredno sodelovanje državljanov pri upravljanju družbenega dela je osnovna značilnost naše družbene ureditve, kar nazorno dokazuje, da je naša prihodnost v naših lastnih rokah. V pripravah na skupščinske volitve in na volitve delavskih svetov se zato pogovorimo tudi o tem, kako znamo te bogate možnosti uporabljati in kako naj bi v prihodnje to svoje delo izpopolnjevali, da bi bilo nam vsem v večjo korist.

česar lahko sklepamo, da smo še zmerom daleč od sodobne kmetijske proizvodnje in da bi lahko s teh površin dobili mnogo več in boljših kmetijskih proizvodov.

Postavimo si lahko vprašanje, zakaj še nismo izkoristili vseh možnosti in zakaj preusmeritve v kmetijsko proizvodnjo niso KZ izpeljale od kraja?

Obdelovalne površine v našem okraju poseduje blizu 7.000 kmetijskih gospodarstev, zraven tega pa še 9.500 nekmetijskih go-

LJUDJE IN DOGODKI
ARGENTINSKE VOLITVE

V ponedeljek je prispel v Damask predsednik Združene arabske republike Gamal Abdel Naser s svojim spremstvom, ki se je takoj odpeljal v rezidenco bivšega sirskega predsednika Kuatlija. Kakor hitro se je razvedelo, da je prispel predsednik Naser, so se zbrale na ulicah velike množice ljudi in ga sprejele z velikimi manifestacijami.

Predsednik republike Josip Broz-Tito je poslal predsedniku Združene arabske republike Gamalu Abdul Naserju v ponedeljek naslednjo brzojavko: »Ob Vaši izvolitvi za prvega predsednika Združene arabske republike Vas prosim, da sprejmete moje najpriskrajše čestitke in najiskrajše želje za napredek nove republike in za Vašo osebno srečo. Prepričan sem, da se bodo prijateljski odnosi med Jugoslavijo in Združeno arabsko republiko še nadalje razvijali in poglobljali v korist naših narodov in za utrditev miru na svetu.«

Iz Washingtona poročajo, da je jedrska komisija objavila, da je v Sovjetski zvezi v nedeljo eksplodirala vodikova bomba. To je bil prvi primer v letošnji sezoni poizkusov, ki jih pripravljajo SZ, ZDA in Velika Britanija.

V imenu predsednika republike tovariša Tita je jugoslovanski poslanik Bogdan Crnobrnja v New Delhiju pred dnevi izrazil ministrskemu predsedniku Nehruju sožalje ob nesreči, ki se je pripetila v indijskih premogovnikih Sinahurju, Horvahu in Džariji.

Državni sekretar v avstrijskem zun. ministrstvu dr. Kreisky je v torek dopoldne sprejel veleposlanika Dušana Kvedra, voditelja jugoslovanske delegacije na jugoslovansko avstrijskih pogajanjih na Dunaju.

Zunanje ministrstvo je objavilo, da so ZDA uradno priznale Združeno arabsko republiko in da je ameriški veleposlanik v Kairu že v torek izročil v zunanjem ministrstvu v Kairu noto o pripoznanju nove republike. Novo arabsko državo je doslej pripoznalo že okrog 40 dežel.

Poveljstvo prostovoljcev za osvoboditev Južnega Maroka je v torek obdolžilo Francijo in Spanijo, da uporabljata proti upornikom v severozahodni Sahari strupene pline, »s čemer hočeta uničiti vse tamkajšnje maroško prebivalstvo«. O tem so objavili v Rabatu izredno poročilo, ki poudarja, da so tudi enote obeh omenjenih držav začele skupne vojaške operacije proti osvobodilnemu gibanju v zahodni Afriki.

V sredo se je vrnila s Poljske v Beograd naša delegacija s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta Svetozarjem Vukmanovičem na čelu. Po dveh tednih bivanja na Poljskem je s poljsko vlado sklenila sporazum o stalnem jugoslovansko-poljskem odboru za gospodarsko sodelovanje.

Maroški kralj Mohamed V. je v svojem govoru na velikem zborovanju v Hamidu Drau v sredo med drugim izjavil, da bo »vse maroško ljudstvo nadaljevalo svojo borbo za priključitev maroškega dela Sahare k narodnemu ozemlju v okviru neodvisne države«.

V Tunisu so predvčeršnjim objavili, da je v zadnjem tednu prbežalo iz Alžirije v Tunizijo skoraj 2000 žensk, otrok in starčkov. Do sedaj je v Tuniziji že nad 150.000 alžirskih beguncev.

IZDAJA CASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠTEVILKA 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

Odkar so v Argentini zrušili doledanega predsednika Perona, se je ta južnoameriška republika umaknila v ozadje svetovnega dogajanja. Dve leti in pol je tako preživotala v politični nestabilnosti in rastočih gospodarskih težavah. Minula nedelja pa jo je spet spravila v ospredje svetovnega zanimanja. Kakih 8 in pol milijona volivcev od 10 milijonov upravičencev je privrati po Peronovem padcu volilo predsednika republike.

Na volitvah, ki so bile istočasno tudi volitve v parlament, je sodelovalo blizu 20 političnih strank in 9 predsedniških kandidatov. Glavni boj pa se je v resnici bil le med dvema: med vodjem »nepomirljivih« radikalov dr. Arturjem Frondizijem in prvakom narodnih radikalov Rikardom Balbinom. Kot pove že ime strank, sta to dve radikalni stranki, pravzaprav samo dve frakciji še pred letom dni enotne stranke. Nekoč sta oba sedaj glavna tekmeča složno nastopala proti Peronu, zdaj pa sta se razšla in si postala glavna nasprotnika.

Zmagal je Frondizi, vodja »nepomirljivih«. Dobil je nad 4 milijone glasov, medtem ko se je Balbin moral »zadovoljiti« z 2 in pol milijona. Ostale stranke so zbrale le okrog 600.000 glasov, praznih glasovnic pa je bilo blizu 700.000. Velika večina, ki jo je dosegel Frondizi, pa seveda ni samo »radikalna«. Njegovi volivci so pravzaprav zelo različnega, naravnost pisane sestava. Med njimi so poleg radikalov tudi liberalci, bivši peronisti, komunisti, socialisti in demokristjani. Tako široko koalicijo pa je uspelo Frondiziju pridobiti s temeljitje izdelanim programom, ki je začrtal prihodnost dežele v naslednjih letih. Gesla

ko gospodarska osamosvojitve in neodvisnost v zunanji politiki niso osvojila samo predstavnikov nacionalnega kapitala, marveč tudi široke sloje. Njemu nasproti pa je Balbin nastopal le z medlimi načeli politične demokracije, ne da bi hkrati predložil rešitve za naj-

Zmagovalec nedeljskih volitev v Argentini. — 49-letni advokat italijanskega porekla dr. Artur Frondizi, vodja »nepomirljivih« radikalov

bolj pereče gospodarske in socialne probleme, ki tarejo Argentino. Frondiziju je torej pomagalo na oblast predvsem dejstvo, da je bil naprednejši v svojem predvolilnem programu kot pa njegov nasprotnik. Množice, ki so sicer imele na izbiro še bolj napredne

programe (n. pr. socialističnega ali komunističnega) so se vendar raje odločile za Frondizija, ker je imel ta več upov na zmago. Niso hotele tako drobiti svojih sil, da bi si na ta račun opomogli desničarski krogi. Lanske volitve v Ustavodajno skupščino so bile pač dobra šola. Tedaj je Frondizi dobil 1.850.000 glasov, narodni radikali nekaj nad dva milijona, največ pa je bilo praznih listkov. Zmagali pa so kljub temu denso usmerjeni narodni radikali, čeprav je večina (prazne glasovnice in Frondizijeva opozicija) bila proti njegovemu programu.

Prav spričo tega so se zdaj družbene sile razdelile na dva pola: okrog Balbinovih radikalov se je zbrala buržoazija in srednji sloji. Frondizija pa so podprle nižje plasti prebivalstva, predvsem delavski razred. Zato pomeni Frondizijeva zmaga tudi uspeh delavskega gibanja v Argentini, čeprav to še ni našlo določnejših oblik za svoje delovanje. Zmaga je torej pripadla naprednejšemu delu argentinskega meščanskega razreda ob podpori delovnih slojev.

1. maja bo moral Frondizi nastopiti svojo novo dolžnost kot predsednik republike. V južnoameriških deželah to seveda ni vedno gotova stvar, saj so tam nepričakovani državni prevrati zelo pogosti. Sam Frondizi pa je izjavil, da bržčas ne bo imel težav pri prevzemanju predsedniškega položaja. Zato pa mu bo verjetno teže soočiti se s težkimi gospodarskimi problemi Argentine. Toda če bo znal ceniti podporo, ki jo je dobil na volitvah, in bo temu primerno prilagodil svoje načrte, potem bo lahko tudi pozneje slavil takšno zmago, kot jo je preteklo nedeljo.

MARTIN TOMAZIČ

kratko, vendar zanimivo

NOVINARSKI VEČER
V KRANJSKI GORI

Danes, v petek, bodo novinarji »Glasa Gorenjske« obiskali Kranjsko goro in priredili tam novinarski večer. Razen novinarjev bo na večerjo sodeloval tudi Lipe Revše in Ahačičev kvartet iz Kranja. Prihodnji teden bodo novinarji »Glasa Gorenjske« obiskali tudi Cerklje, zatem pa morda še kateri drug kraj na Gorenjskem.

60.000 TRŽIŠKIH KOS ZA
BOLGARILJO

Tovarna kos in srpov v Trziču dobiva velika naročila tudi iz tujih dežel za njihove izdelke.

Sedaj so napeli vse sile, da bi do konca aprila izdelali 60.000 kos za Bolgarijo. — Prejeli so skupno naročilo za 140.000 kos. Ker pa sami ne bi bili kos tolikšnemu naročilu, so ostali del količine prevzeli tovarne v Slovenjem Gradu in Lovrencu na Pohorju.

V tržiški tovarni kos in srpov pripravljajo hkrati tudi pošiljko za Spanijo in za Egipt. V teku so tudi razgovori z odjemalci v Vzhodni Nemčiji in v drugih deželah.

K. M.

NA KRVAVCU BO HOTEL

Predvideno je, da bo žičnica na Krvavec začela obratovati v začetku letošnjega julija. Že le-

tos pa naj bi začeli graditi na Krvavcu tudi hotel, ki bi sprejel goste že prihodnje leto.

KAKO BO LETOS Z
LETALSKO PROGO
DUNAJ—LESCE—DUBROVNIK

Lani poletni je bil uveden letalski potniški promet na progi Dunaj—Lesce—Bled. Spričo nerentabilnosti v prvem letu obratovanja so se pojavili predlogi za ukinitve te proge. Ker pa so se nekateri gospodarski krogi in turistične organizacije zavzele za to pomembno turistično letalsko progo, se zdaj ponovno razpravljajo o možnosti, da bi letos poleti spet uvedli na tej progi redni letalski potniški promet, ki bi sčasoma neovomno postal rentabilen. Za zdaj seveda še ni moč predvidevati, kakšen sklep bo končno obveljal.

NA ČRNVVCU BI BILA
POTREBNA GARAZA

Črničev, 902 m visoki prelaz na cesti Kamnik—Gornji grad, je idealno izhodišče za zlozne ture na Veliko planino in Menino. Za pospeševanje turizma ob naraščajočem številu motornih vozil bi bilo nujno potrebno, da bi na Črničevu zgradili primerno garazo za shrambo motornih vozil čez noč.

KAM Z MILLIONI?

Za žičnico na Veliko planino je bilo v začetku akcije zbranih 5 milijonov dinarjev. V blagajni sta zdaj ostala še dva milijona, ker so nekateri akcionarji (»In-duplati« iz Jarš) vzeli denar nazaj. Kaj bo s preostalima dvema milijonoma, če bo akcija za gradnjo žičnice padla v vodo?

PRED MODNO REVILJO
NA JESENICAH

Delavnica »Gorenjske oblačilnice« na Jesenicah izdeluje damsko konfekcijo, ki pomeni dopolnitev asortimana »Gorenjske oblačilnice« Kranj. Ker smo tik pred spomladansko in pred letno sezono, se je kolektiv delavnice »Gorenjske oblačilnice« na Jesenicah odločil, da priredi modno revijo. Na reviji, ki bo 15. marca v Domu Partizana na Jesenicah, bo prikazala »Gorenjska oblačilnica« najnovejše modele ter praktična oblačila damske in moške konfekcije. Prvi modeli oz. izdelki v prodajalnicah »Gorenjske oblačilnice« na Jesenicah, v Kranju in Trzinu so potrdili pravilnost uvedbe artiklov po najnovejši modi, kajti povpraševanje po njih je zelo veliko.

OBRAZI IN POJAVI

ZAPOSILITEV DOBIŠ, ČE ...

Sestanek delavskega sveta.

Ljudje so se počasi zbirali. Po 20-minutni zamudi je bil delavski svet sklepčen. Seja se je začela. Vse je potekalo mirno. Sklepe o prvih točkah dnevnega reda so soglasno sprejeli. Matevž je žc hotel zaključiti sejo, ker navadno ni bilo kakih bistvenih pripomb.

Toda — to pot Janezova roka ni mirovala. Dvignil jo je in počasi vstal.

»Bi lahko vprašal, zakaj naše podjetje sprejema toliko novih uslužbenk? Že res, da se je podjetje v zadnjem času precej razširilo in da se je število delavcev precej povečalo. Vendar se mi zdi, da je uslužbenec že davno sorazmerno več.«

Direktor in personalni sta mu hitela pojasnjevati: »Manjkale so še moči v materialnem in obratovnem knjigovodstvu, tudi na saldakontih je bilo za eno moč preveč dela, pa še v nabavi, tehnični pisarni... Veste, naše podjetje se namreč zelo hitro razvija.«

Janez ni bil več pisarniških poslov. Niti tega ni dobro vedel, kaj so saldakonti ter kakšno in kolikšno je delo v teh oddelkih. Kako neki! Že 20 let je delal vse drugo kot to, da bi razmišljal, kaj delajo v pisarnah. In zadovoljen je bil s svojim delom. Zato se je pač tudi to pot tiho zadovoljil z odgovorom, ki ga ni zadovoljil in sklenil, da se bo ob prvi priložnosti posvetoval z nekom, ki te stvari bolje pozna. Morda se je res motil... Toda v zadnjem času je zapazil v podjetju toliko novih obrazov, da ni mogel več strpeti, ne da bi povprašal.

Janez je bil z Miho že dlje časa dober prijatelj. Miha dela v obratni pisarni in nekoliko bolje pozna te stvari.

»Ti, Miha, kaj ti misliš o...?« ga je nekoč povprašal.

Miha je pomislil. — Da, Jelena, Marinka, Olga, Saša, Darja, Elza, Tatjana, Boža... vse te so res sprejeli na novo v zadnjih nekaj mesecih. Saj res,

kako to? Res, da sta dve odpovedali službo, vendar kljub temu... Tudi v tehnični pisarni je precej novih tehnikov. Toda to bi človek že nekako razumel, posebno še, če upošteva, da v njihovem podjetju, ki šteje več sto delavcev, nimajo nobenega inženirja! Njihovi izdelki niso tako nepomembni. Razen domačih trgov oskrbujejo z njim tudi tuja tržišča, brez vsake posebne komercialne prizadevnosti. Dokler nimamo konkurence, ni skrbi, se tolažijo.

Dokler...?

Janez si je še nekajkrat prizadeval, da bi izvedel in razumel, zakaj potrebuje podjetje toliko uslužbenec. Odgovori so bili vedno enaki. Moral se je zadovoljiti.

»Nimam miru, dokler ne bom prepričan, da je res tako,« je pripovedoval Mihi.

Morda bo nekoč le zvedel, zakaj je tako.

— 0 —

Pa odprimo vrata in pogledajmo v te pisarne...

Saša, Tatjana, Elza... prišlo so pred mesecem dni. Tam, kjer so bile prej, so jim odpovedali službo, ker »takih« uslužbenk niso potrebovali...

Boža in Olga sta bili že dva meseca brez službe, ker so ju disciplinsko odpustili.

Marinka se muči s finančnim knjigovodstvom. Ne zmore dela, ki ji ga dajo, ker ni. Preden je prišla v tovarno, še nikoli niti slišala o knjigovodstvu. Kdo in zakaj so jih sprejeli? Nekateri pravijo, da za delo zadostuje prikupna zunanost. Menda se šalijo. Vendar one to »vrtilino« imajo.

V podjetju pa potrebujejo še in še novih »moči« za pisarne...

Koliko še?

Verjetno bo komisija sprejemanje in odpušcanje delavcev tudi v tem gorenjskem podjetju marsikaj spremenila.

Morda bo Janez ob zaključku prihodnjega gospodarskega leta šele dokončno spoznal, kaj je na stvari...

I. J.

Zasedanja delavskega sveta
v jeseniški železarni

300 milijonov za stanovanja

Delavski svet Železarne Jesenice je na zasedanju v sredo dopoldne sklenil razporediti okrog 400 milijonov dinarjev dobička, ki ostane podjetju za splošno uporabo, v investicijski sklad podjetja in le 45 milijonov dinarjev za izplačilo delavcem in uslužbenecem v višini 50% mesečne plače. V celoti je delovni kolektiv jeseniške Železarne razpolagal s skoraj 965 milijoni dinarjev. Delavski svet je odobril 142 milijonov dinarjev za rekonstrukcije in manjše investicije v tovarni, okrog 300 milijonov dinarjev pa za družbeni standard, oziroma za gradnjo stanovanj.

Delavski svet je razpravljal tudi o zaključnem računu Železarne Jesenice za leto 1957, o zaključnih komisije, ki je opravila inventurni popis vseh sredstev in še o nekaterih drugih vprašanjih. Zaključni račun je uprava podjetja pripravila mesec dni prej kot prejšnja leta. Iz njega je razvidno, da je kolektiv dosegel lepe uspehe. Z upostavitvijo novih proizvodnih sredstev, rekonstrukcijo nekaterih naprav, predvsem pa z večjo storilnostjo so presegljeli proizvodni načrt za leto 1957 za 6,7%, načrt prodaje pa celo za 7,2%. Skupaj so lani prodali za skoraj 26 milijard dinarjev proizvodov in pri tem dosegli okrog 5493 milijonov dobička. V primerjavi s prejšnjimi leti so lani obrati posvetili več skrbi rednemu obratovanju strojev in ostalih naprav in so v ta namen porabili tudi dvakrat več amortizacijskih sredstev za vzdrževanje. Tako so bile zmogljivosti v posameznih obratih mnogo boljše izkoriščene. Porasla je proizvodnja surovega železa za 3,7%, jekla za 5,7%, elektro jekla pa celo za 28%, valjanih izdelkov za 13,4 odstotka itd. Prav gotovo je pri tem odigrala pomembno vlogo storilnost dela, ki je porasla v obratu plavž kar za skoraj 6%, v martinarni za 4,2%, v valjarni 2400 skoraj za 24% itd.

V zaključnem računu so prikazali tudi rentabilnost podjetja, ki je razvidna iz razmerja med dobičkom in vloženimi sredstvi. To razmerje dokazuje, da je jeseniška Železarna visoko rentabilna in sposobna še prej kot v petih letih, z ustvarjenim dobičkom, ustvariti celotna vložena proizvodna in obratna sredstva. Lani je kolektiv ustvaril na zaposlenega za 181.290 dinarjev več presežnega dela kot leto prej. To se pravi, da so proizvodna sredstva dobro vložena in izkoriščena. Delavski svet je v celoti sprejel zaključni račun podjetja in razdelitev dobička kot ga je predlagal upravni odbor in finančno-ekonomska komisija.

Lokal za 600 gostov

Bled nima lokala, primerne za razvedrilo turistov. Zato je kolektiv Jelovica že začel graditi poslopje, v katerem bo bar, kavarna in drugi lokali za kakih 600 gostov. Za gradnjo tega poslopja so najeli 50 milijonov dinarjev kredita. Upajo, da bodo že v letošnji lezoni odprli te prostore. Bo ta optimistična napoved uresničena? — Na sliki: gradbišče poslopja, v katerem bodo zabavni lokali

Razgovor s poslanskim kandidatom

Odpravljanje neskladnosti med razvojem industrije in drugih področij

»Kranjski okraj se je po osvojitvi industrijske zele naglo razvijal. Tak razvoj, ki je zelo povečal prebivalstvo v mestih in industrijskih središčih, pa je hkrati povzročil oziroma povečal nekatere ostre neskladnosti med industrijsko razvitostjo in neurejenimi komunalnimi problemi (stanovanja, šole, uslužnostna obrt itd.) v mestih in industrijskih središčih. Kako naj bi se, po vašem mnenju, lotevali odpravljanja oziroma omiljevanja teh neskladnosti, da bi izboljševali komunalni standard?«

Tako smo vprašali predsednika ObLO Skofja Loka, tovariša Kobala Sveta, ki v tej občini kandidira za ljudskega poslanca v Republiški zbor Ljudske skupščine LRS. Tov. Sveto Kobal pravi v svojem odgovoru takole: »Nedvomno je ugotovitev, da so z naglim razvojem industrije na Gorenjskem nastale dokaj hujše neskladnosti, popolnoma točna. Potrditev takega stanja nam ni treba iskati v globljih analizah, ampak nam vsakodnevni problemi, ki se pojavljajo zlasti pri delu v občinskem merilu, to sami dokazujejo. Prav gotovo bo tudi v prihodnje naš cilj povečevanje industrijske proizvodnje, kajti to je pogoj za družbeni razvoj. Prav zato pa smo prisiljeni poiskati vse vzroke, ki to danes ovirajo ali pa bodo v prihodnje ovirali. Vse bolj prihaja do izraza, kako potrebno je, da imamo pred očmi občutje človeka tako na delovnem mestu kot v privatnem življenju. Vedno bolj prihaja do izraza to, da je končni cilj in središnja točka človek sam, kateremu veljajo vsi nepori za povečanje narodnega bogastva. Razvoj materialne baze mora služiti le temu cilju.

panog moramo zato, po mojem mnenju, gledati z dveh izhodišč. Prvič je treba storiti vse, da se te neskladnosti v harmoničnem razvoju celote odpravijo, drugič pa skrbeti, da se pred našimi očmi ponovno ne porajajo vzroki, ki so do teh neskladnosti pripeljali.

O odpravljanju teh neskladnosti je razpravljala Okrajni ljudski odbor na svojih zadnjih sejah, ko je obravnavala turizem, gostinstvo, trgovino in obrt. OLO je sprejel tudi ustrezne resolucije, ki so nedvomno prispevale k reševanju te problematike. — Predvsem so le-te dragocene zato, ker je razprava razčistila vlogo teh panog v našem gospodarstvu, istočasno pa so se sprejele konkretne naloge, ki z zadostnim realizmom obravnavajo ukrepe, katerih se je treba lotiti. Sedaj seveda leži glavno breme na občinskih ljudskih odborih, da uresničijo te zamisli. Neskladnosti pa ne nastajajo samo v pomanjkanju ponudbe storitev, ki so sestavni del vsakega življenjskega nivoja. Nastopajo predvsem tudi v pogledu stanovanja, šol itd., kot vaše vprašanje samo ugotavlja. O gradnji stanovanj, ki so izredno važna, če ne najvažnejši sestavni del dobrega počutja človeka izven delovnega mesta, sem velikokrat razmišljal. Za gradnjo stanovanj se danes na Gorenjskem odvajajo precejšnja sredstva. Dvomim, če bomo v prihodnjih letih lahko ta sredstva skokoma povečevali. S temi sredstvi pa ne zgradimo toliko stanovanj, da bi bili kos naraščajočim potrebam. Zato reševanje tega problema samo z odvajanjem dela narodnega dohodka še zdaleč ni odстранjeno. Usmeriti se moramo na to, da v obstoječih objektivnih okoliščinah, torej s tem denarjem, ki ga imamo, zgradimo več stanovanj kot doslej. Mislim, da je glavna ovira pri teh naporih veliko prevelik odstotek storitev v strukturi cene stanovanja. Storitve so že tako in tako problem, ker ni zadostne ponudbe. Te bodo s porastom življenjskega nivoja tudi vedno dražje. Zato moramo storiti vse, da bi področje potreb po storitvah čim bolj omejili, in sicer samo na področja, ki jih nikakor ne moremo nadomestiti z drugo tehniko dela. Velik odstotek storitev v odnosu na vloženo vrednost v stanovanju ustvarja navidezno pomanjkanje ponudbe storitev na področju na primer mizarjev, instalaterjev itd. Mislim, da moramo storiti vse, da gremo na standardiziranje gradbenih elementov in s tem na ceneno masovno industrijsko pro-

izvodnjo. Temu cilju se mora podrediti tudi služba projektiranja stanovanjskih zgradb, ki je danes glede tega v anarhičnem stanju. Se vrsta momentov igra pri tem važno vlogo, ki pa jih zaradi omejenega prostora ne morem naštevati. Področje Gorenjske in njene kapacitete so take, da bi se bilo tudi v tem

V dograjenem delu nove šole (levo) v Stražišču otroci že obiskujejo šolo. Na desni pa je drugi del šole med gradnjo.

države, kateri tako in tako ne moremo dati stanovanj in zadostiti njenim drugim potrebam ter je zanjo tudi najprimernejše, če se ji z investicijami omogoči zaposlitev v neposredni bližini njenega stalnega bivališča.

Neskladnosti, o katerih je govora, je v preteklosti povzročil tudi tak industrijski razvoj, ki je zahteval koncentracijo v mestih. Brez dvoma nekatere industrijske panoge zahtevajo koncentracijo. So pa tudi številne panoge, kjer lahko enak ali pa še boljši efekt dosežemo z disperzijo obratov, ki jih približujemo področjem, kjer je naravni prirastek in sproščanje delovne sile iz kmetijstva največje. Tega dejstva v preteklosti nismo dovolj upoštevali in smo tako povzročili problem, ki ga v takem obsegu ne bi bilo treba nujno povzročiti. To ima danes posledico, da so vse stanovanjske površine, šole, kulturni domovi in tako dalje v industrijsko nerazvitih predelih vedno slabše izkoriščene (komunalni problemi tu večinoma ne nastopajo ali pa v zelo enostavni obliki), medtem ko se problem s toliko večjo težo vseda na večja mesta, v katerih se je koncentrirala industrija. Proces koncentracije ljudi v mestih ima sicer pozitivno stran v tem, da ljudi odteguje vplivu drobno lastniške kmečke mentalitete in tako prispeva h krepitvi socialistične zavesti, vendar pa spričo neresenih problemov stanovanj, šol, prehrane, komunalnih uslug v mestih, prav tako slabi zaupanje ljudi v prednosti socialističnega družbenega sistema. Zato mislim, da je ta proces treba usmerjati v skladu z našimi objektivnimi možnostmi, da v mestu zadovoljivo rešimo probleme novega priliva ljudi.

njevala tiste panoge, ki so danes deficitne glede na ponudbo, to je obrt, gostinstvo, trgovina, gradbeništvo itd. (Visok standard namreč ni samo v številu zaposlenih v industriji, ampak predvsem v efektu, ki ga enota delovne sile daje.) S tem bi tudi zmanjšali potrebo po prilivu delovne sile iz ostalih področij

Mislim, da leži ključ, s katerim naj bi preprečevali vzroke za nastajanje novih neskladnosti, v politiki razširjene družbene reprodukcije, ki jo bomo morali v bodoče temeljito proučiti in določiti.

Mislim, da leži ključ, s katerim naj bi preprečevali vzroke za nastajanje novih neskladnosti, v politiki razširjene družbene reprodukcije, ki jo bomo morali v bodoče temeljito proučiti in določiti.

Mislim, da leži ključ, s katerim naj bi preprečevali vzroke za nastajanje novih neskladnosti, v politiki razširjene družbene reprodukcije, ki jo bomo morali v bodoče temeljito proučiti in določiti.

Nova stanovanja

Ob cesti iz Radovljice proti Lescam je fotoreporter »ujel« nove stanovanjske hiše. Dva bloka z 8 stanovanji skupno bosta sprejela stanovalce čez kak teden. Konec marca pa bosta končana še dva ostala bloka. Prav tam je sezidanih tudi več privatnih malih hiš.

»Pletenina«, »Veriga«, »Sukno Zapuže« in druga podjetja bodo gradila stanovanja za svoje delavce. Iz občinskih sredstev pa predvidevajo 10 milijonov dinarjev posojila privatnim graditeljem, da bi dokončali začete gradnje svojih hiš. K. M.

GLAS GORENJSKE

ENOTNE TEŽNJE PRI RAZVOJU KMETIJSTVA

Na ponedeljkovi seji je Svet za kmetijstvo in gozdarstvo OLO Kranj sklepal o načelih in smernicah za nadaljnji razvoj kmetijstva in gozdarstva v kranjskem okraju. Te smernice naj bodo osnova za sestavljanje perspektivnega plana v kmetijstvu in gozdarstvu na Gorenjskem. O teh načelih bo razpravljala Okrajni ljudski odbor Kranj na torkovi seji. Osnovna težnja pri sestavljanju teh smernic je bila, da se doseže enotna stremiljenja in enolno delo pri nadaljnjem razvoju kmetijstva na Gorenjskem, saj bo le tako zagotovljen napredek v tej gospodarski panogi.

GORENJSKI OTROCI BODO LETOVALI NA STAJERMSKEM, V OPATJI IN POD GOLICO

Tudi letno pripravila Tajništvo za zdravstvo OLO Kranj letovanje

gorenjskih otrok. Tako kot lani bodo tudi letos zdravstveno ogroženi otroci šli v kolonije na morje oziroma v višinske predele. Posamezne občine bodo izbrale otroke, ki so letovanja najbolj potrebni, okrajno Tajništvo za zdravstvo pa bo poskrbelo za organizacijo tekmovanja in tudi za vzgojni kader. Le kranjska občina je sklenila, da bo organizirala letovanje sama. Šolski otroci bodo predvidoma odšli na oddih kmalu po končanem pouku, predšolski pa morda že prej. Letovali bodo na otoku Stenjaku, v Opatiji in Pod Golico. Računajo, da bo brez kranjske občine odšlo na letovanje iz Gorenjske okoli 570 otrok v treh izmenah.

TUDI ZA »HRANO« NOVI PROSTORI

Kranjska trgovska podjetja urejajo lokale drugo za drugim. Sedaj je na vrsti tudi trgovsko podjetje »Hrana« na Majstrovem trgu v Kranju. Ko bodo izdelani načrti bodo začeli preurejati sedanje že neustrezne prostore. Po načrtih bodo lokal preuredili tako, da bo vhod v trgovino z druge strani, tam kjer je sedaj dvorišče, nasproti »Merkurja«. Na Majstrov trgu bodo tri velika iz-

ložbena okna. Trgovina bo modernizirana, po izloženem tipu, oziroma samoponudbe. Računajo, da bo trgovsko podjetje »Hrana« v novih prostorih konec junija oziroma v začetku julija, do tedaj pa se bo preselilo v druge prostore. Tako bomo, kot vse kaže, v poletnih mesecih dobili v Kranju še eno non-stop trgovino. LJ.

ASFALTIRANJE CESTE KAMNIK—STAHOVICA

Na krajevnem uradu v Stahovici je bila te dni konferenca predstavnikov industrijskih podjetij, političnih organizacij, oblasti in drugih zainteresiranih. — Razpravljali so o asfaltiranju ceste Kamnik—Stahovica, katero so zahtevali volivci na vseh zborih volivcev. Industrijska podjetja so se obvezala, da bodo k stroškom prispevala znaten znesek, vsi pa želijo, da bi bilo delo končano že letos.

STRAŽIŠANI ZELIJO SLAŠČIČARNO

Nekateri Stražišani so že večkrat povpraševali, zakaj v Stražišču ni slaščičarne. Pred leti je namreč v Stražišču že bila slaščičarna in je dobro uspevala. Se-

daj je že več let ni in Stražišani si nosijo domov slaščice iz Kranja. Nekaj je sicer ljudi, ki pravijo, da slaščičarna v Stražišču ni potrebna, vendar je teh malo. Skoro vsi si želijo, da bi bil tudi v Stražišču prijeten prostorček, kjer bi se kdaj pa kdaj lahko ustavljali in pokramljali. Nekateri so predlagali, da bi morda uredili slaščičarno v okviru potrošniškega servisa.

TUDI »DELIKATESA« V KRANJU PREUREJA PROSTORE

Pred dnevi so začeli preurejati tudi trgovski lokal »Delikatesa« v Kranju. Do srede aprila računajo, da bo preurejen prvi del lokala. Prostor bo moderniziran po izloženem tipu samoponudbe. Vsa prednja stena bo steklena, tako da potrošniki ne bodo le videli v izlozbi razstavljenega blaga, temveč vse blago in delo v trgovini. Ko bo gotov ta del, bodo začeli — kot pravijo v upravi podjetja — preurejati druga, v katerem je bil prej stojeci bife, ko bodo odprli restavracijo pri stavbi Pokojninskega zavoda, pa še ostali del, kjer je sedaj gostinski lokal. Lokal bodo preuredili pretežno z lastnimi sredstvi.

gorenjski obveščevalce

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 01.

MALI OGLASI

Privatnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: Preklic 20 din, izgubljeno 10 din, ostalo 12 din od besede. Naročniki imajo 20 % popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Stranke sprejemam ob delavnih urah od 7. do 15. ure — tudi ob sobotah, od 1. marca 1958 dalje. — Rangus Blaž, zlatar, Regincjeva ulica 13. 265

2 mizarstva pomočnika sprejemam na delo, takoj. — Rebolj Jože, mizarstvo, Selo pri Zirovnici. 270

SPREJMEMO

TEHNIČNEGA SEKRETARJA

Pogoji: Popolna srednja šola, obvladanje strojepisja in daljša praksa v upravno-administrativnem delu. Prednost imajo člani organizacije Zveze borcev s stanovanjem v Kranju ali kje v bližini. Prošnje s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjih služb pošljite na »Glas Gorenjske« pod šifro »SAMOSTOJNO DELO«.

Za delo v skladišču z železom sprejemamo delavce-težake. Plača do 52 din na uro. S stanovanjem ne razpolagamo. Javite se v skladišču »Metalke«, Ljubljana, Titova 33 (na dvorišču »Globus-Spedicije«). 285

Kmetijska zadruga Ljubno sprejme poslovdjo ali poslovodkinjo za trgovino. Nastop službe 1. marca 1958. 288

Moped - Puch prodam. Flajšman Anton, Sp. Bela 10, Preddvor. 293

Prodaj malo rabljeno žensko kolo in bundo moško. — Podreča 11, Smlednik. 296

Prodaj motorno kolo »Jawa« 50 ccm. — Mihelčič Ciril, Poljska 17, Podnart. 297

Prodaj debelega prašiča težkega 120 kg in 14 tednov breje svinje. — Juvan, Breg ob Savi 4. 298

Prodaj dobro ohranjen pogreznjiv Singer šivalni stroj. Ogled od 10. do 17. ure. Naslov v oglasnem oddelku. 299

Prodaj parcelo v Zejah pri Naklem poleg Vile. Cena 30 din 1 m². Naslov v oglasnem odd. 300

Prodaj prvovrstno vrtno seno, otavo in lucerno. — Slanc, Preddvor. 301

Iščem moškega, vajenega kmečkih del, ki bi po službi pomagaj za hrano in stanovanje. Naslov v oglasnem oddelku. 302

Sprejem deklet ali fanta za kmečka dela. Nudim hrano in stanovanje. — Gorjanc Alojz, Voglje 43. 303

Zaradi smrti prodam novejšo enonadstropno hišo z dobro vpljano privatno gostilno v obratu. Hiša je vsa podkletena, lastni vodovod. Dam morebiti tudi v najem. — Dolinšek Karel, Brezje pri Trziču. 304

Kmetijska zadruga Besnica pri Kranju sprejme poslovdjo za trgovino z mešanim blagom. — Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku. 305

Prodaj nove vinske sode. — Ravno tako izdelujem po naročilu vsakovrstne sodarske izdelke. — Homan, sodarstvo, Laborje 42, Kranj. 306

Podpisana obžalujem in preključem vse svoje žaljive trditve o Zore Saši iz Javornika, ker sem se prepričala, da so te trditve popolnoma neresnične. — Zahvaljujem se ji, da je opustila kazensko tožbo in se zavežem, da ne bom več kaj takega trdila o njej. — Primožič Malka, Koroška Bela. 307

V nedeljo zvečer sem izgubil denarnico z dokumenti v avtobusu Ljubljana-Golnik. Prosim najditelja naj mi vrne vsaj dokumente na naslov: Tomšičeva 5, Kranj. 308

Stavbno parcelo v bližini Kranja prodam. — Govekar, Orehek 59, Kranj. 309

OBJAVE

POCENI HRANA

Okusno hrano dobite v LJUDSKI KUHINJI, KRANJ, Gasilski trg 3
Kostilo za abonente din 90.— za prehodne „ 105.—
Večerja „ 60.—

»TERMIKA« - podjetje za toplotne izolacije, Ljubljana, Titova 22, telefon 20-058

potrebuje

I šoferja za tovorni avto
I skladiščnega delavca za skladišče v Skofji Loki pri kolodvoru.
Nastop takoj. — Javiti se osebno ali pismeno v upravi podjetja Ljubljana, Titova 22 ali v skladišču Skofja Loka (bivša Hajnriharjeva žaga).

KINO

»STORŽIČ« Kranj, 28. febr. ob 16., 18. in 20. uri premiera jug. filma »SVOJEGA TELESJA GOSPODAR«. 1. marca ob 18., 18. in 20. uri jug. film »SVOJEGA TELESJA GOSPODAR« ter ob 20. uri premiera francoskega filma »LJUBIMEC LADY CHATTERLEY«. 2. marca ob 10. uri francoski film »LJUBIMEC LADY CHATTERLEY«, ob 14.

uri amer. barv. film »IZOGIBAJ SE DIABLA«, ob 16., 18. in 20. uri jug. film »SVOJEGA TELESJA GOSPODAR«.

»TRIGLAV« Primskovo, 1. 3. ob 19. uri amer. barvni film »IZOGIBAJ SE DIABLA«. 2. marca ob 16.30 in 19. uri franc. film »LJUBIMEC LADY CHATTERLEY«.

»SVOBODA« Stražišče, 1. marca ob 18. in 20. uri francoski film »LJUBIMEC LADY CHATTERLEY«. 2. marca ob 15., 17. in 19. uri amer. barv. film »IZOGIBAJ SE DIABLA«.

NAKLO, 1. marca ob 19. uri angl. barv. film »SEMENJ ZELJA«. 2. marca ob 16. in 19. uri angl. barvni vstavison film »SPANSKI VRTNAR«.

»RADIO« Jesenice, 28. februarja amer. film »VELIKA URA« ob 18. in 20. uri. 1. marca premiera amer. filma »TARZAN V PUSCAVI« ob 16. uri in premiera franc. - jug. cinemascope filma »GUBIAH« ob 18. in 20. uri. 2. marca amer. film »LETECI VRAGI« ob 10. uri, amer. film »TARZAN V PUSCAVI«, ob 14. in 16. uri in franc.-jug. cinemascope film »GUBIAH« ob 18. in 20. uri.

»PLAVZ« Jesenice, 28. febr. angl. barv. film »ZVEZDA INDIJE« ob 18. in 20. uri. 1. marca amer. film »VELIKA URA« ob 18. in 20. uri. 2. marca matineja ruskega barv. filma »SATKO« ob 10. uri in amer. film »VELIKA URA« ob 16., 18. in 20. uri.

ZIROVNICA, 1. in 20. marca ital. film »ULICA«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 17. in 20. uri.

DOVJE MOJSTRANA, 1. marca angl. barv. film »ZVEZDA INDIJE« ob 20. uri. 2. marca angl. barv. film »ZVEZDA INDIJE« ob 17. in 20. uri in premiera ameriš. filma »LETECI VRAGI« ob 15. uri.

KOROSKA BELA, 1. marca amer. film »TARZAN V PUSCAVI« ob 17. in 19. uri. 2. marca amer. film »TARZAN V PUSCAVI« ob 17. in 19. uri ter ob 15. uri repriza ruskega barv. filma »SATKO«.

BLEJ, od 28. febr. do 3. marca japonski barv. zgodovinski film »SEDEM SAMURAJEV«. V petek ob 20. uri. V soboto ob 17. in 20. uri. V nedeljo ob 14., 16., 18. in 20. uri — ob 10. uri matineja.

RADOVLJICA, od 28. februarja do 2. marca franc. barv. film »VELIKI MANEVRI«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

LJUBNO, 1. in 2. marca ameriški barvni film »LEPOTICA ZA MILIJON DOLARJEV«. V soboto ob 19.30 uri. V nedeljo ob 18. in 18. uri.

»SORA« Skofja Loka, od 28. febr. do 2. marca mehiški film »KO ODIDEM«.

GLEDALIŠČE

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

V soboto 1. marca ob 19.30 uri Arthur Miller »LOV NA ČAROVNICE«, premiera.

V nedeljo 2. marca ob 19.30 uri Arthur Miller »LOV NA ČAROVNICE«. Igra v štirih delih. Režija in scena Bojan Čebulj. — Zveze z vlaki ugodne.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Petek 28. februarja ob 20. uri: Moliere: »SOLA ZA MOZE« in »IZSILJENA ZENITEV«. Gostuje SNG Drama Ljubljana - izven.

Nedelja 2. marca ob 16. uri: Stuart Oliver: »ČUDOVITE PUSTOLOVSCINE«. Izven in za podeželje.

Ob koncu leta bodo

ČLANI PREŠERNOVE DRUŽBE

prejeli za redno članarino 320 din pet za 550 pa celo 7 knjig. Ena izmed njih je

IVAN RIBIČ SIN

V redno zbirko je uvrščeno najnovejšo delo plodovitega pisatelja Ivana Ribiča, ki ga bralci že poznajo zlasti po knjigah »Stopinje v snegu« in »Kala«. To pot se razteza dejanje njegove povesti od prve svetovne vojne preko časa med dvema vojnima v drugo svetovno vojno. V povesti »Sin« je pisatelj v liku kovača Matevža, ki je v prvi vojni postal invalid, prikazal boj za obstoj malega človeka, ki ga je pohabila vojna. Matevž je postal hud sovražnik vojne in nasilja in vnet glasnik miru na svetu. Zato dobiva ta knjiga na pragu atomskega obdobja, ko se milijoni in milijoni ljudi vseh narodov sveta borijo za mir, še posebno vrednost.

Pohitite z vpisom! Člane vpisujejo poverjeniki Prešerrove družbe, ki so skoraj v vseh šolah in večjih podjetjih, vse knjigarne, podružnice Slovenskega profevalca in Ljudske pravice in uprava v Ljubljani, Erjavčeva c. 14/a.

šport - šport - šport - šport - šport

Pionirji in mladinci na smučeh

Preteklo soboto so imeli pionirji in mladinci osemletke »France Prešer« iz Kranja športni dan. Imeli so srečo, saj je bil to zadnji dan, ko je bila ponovno zapadla snežna odeja še tako debela, da so lahko izvedli smučarsko tekmovanje. Tekmovali so v veleslalomu in te-

kih v Torkliji pod Smarjetno goro. Rezultati — veleslalom — mlajši mladinci: 1. Peter Stare 15,08, 2. Franc Sitar 18,07, 3. Janez Malovrh 28,01; mlajše mladinke: 1. Terezija Žnidar 31,02; starejši pionirji: 1. Janez Zupan 24,03, 2. Rudi Verbič 25,01, 3. Tone Živanovič

Najlepša tekma v letošnji sezoni na Jesenicah

V ponedeljek zvečer je bilo na letnem drsališču na Jesenicah mednarodno srečanje v hokeju na ledu med reprezentancama mesta Jesenice in Budimpešte (Madžarska). V igri, ki sodi med najlepša srečanja na jeseniškem drsališču so zmagali domačini in premagali budimpeštanske igralce z rezultatom 7:2 (0:1, 5:1, 2:0). V hitri dinamični in dramatični igri so Jeseničani pokazali premoč nad madžarsko reprezentanco kmalu po začetku igre. Že v prvi tretjini so izvedli nekaj nevarnih napadov, ki pa so jih gostje odbili in v prvi tretjini so Madžari dosegli prvi gol. Druga tretjina je bila še živahnjša. Vodili so vseskozi Jeseničani in dali že v tretji minuti prvi zadetek po Klinarju. V naslednji minuti pa so dosegli po Blahi vodilni gol. Madžari so se ubramili nadaljnjih napadov, prešli v proti napad in po Stegiju rezultat izenačili. To je dalo priložnost domačim, ki so na terenu zopet zagospodarili in že v enajsti minuti po Brunu dosegli nov gol. Prav v isti minuti je dosegel tudi gol Niko Čebulj. Madžari so se skušali revanžirati, vendar jim tega jeseniška obramba z odličnim vratarjem Novakom ni dopustila, ter je nasprotno po Dolinarju dosegla v drugem polčasu že peti gol. Tretja tretjina je bila izredno borbeno in je takoj v začetku Klinar povišal rezultat na 6:2, dve minuti kasneje pa Valentar na 7:2. Igra zaradi živčnosti ni bila več lepa in tudi rezultata ni spreminjala.

Sportni dan je dijakom v veliko veselje

ZAČETNIŠKI FOTO TEČAJ V KRANJU

Vpisovanje: 28. februarja in 4. marca 1958 ob 18. uri v pisarni Ljudske tehnike. Pričetek tečaja — 7. marca ob 16. uri. Vsi ljubitelji fotografije vljudno vabljeni!

TRZNI PREGLED

V KRANJU

Živilski trg v Kranju je bil v ponedeljek dobro založen. Zabeležili smo naslednje cene, ješprenček 100, ajdova moka 60—70, koruzni zdrob 45—65, koruzna moka 40—50, koruza 35—40, kaša 70 do 80, ješprenj 60—70, krma za kokaš 35—40, fižol 50—70, krljaji 60, oves 26, proso 35—40 din liter, čebulček 25—300, šalotka 50—60 din liter; krompir 10, rdeče korenje 40—50, navadno korenje 15, čebula 55—60, kislja repa 25—28, sladka repa 8, kisljo zelje 40, zelje v glavah 20—25, pesa 35—40, redkev 30, jabolka 80—100 din kg, česen 5—10 din kom., peteršilj 10 do 20 din kom., zelena 20—30 din kom., por 5—10 din kom., kolerača 20—30 din kom., hren 5—10 din kom., motolivec 25, radič 20 do 30, špinača 25 din merica, skuta 90 din kg, surovo maslo 440—480 din kg, mleko 30 din liter, smetana 200 din liter, jajca 12—20 din kom.

V SKOPJI LOKI

Na živilskem trgu v Sk. Loki je bila v sredo zaradi slabega vremena majhna izbira blaga. Tudi kupcev je bilo malo. Zabeležili smo naslednje cene: krompir 10, čebula 60, črna redkev 20 din za kg, jajca 18 din komad, zelje (glava) 5 do 15 din komad, kislja repa in kisljo zelje 20 din merica, česen 5 do 10 dinarjev komad, šopek peteršilja 5 do 15 din, smetana (majhna zaiemalka) 15 din, sirček 12 dinarjev in por 5 do 10 din kom.

V KAMNIKU

Na sobotnem živilskem trgu v Kamniku je bila zlasti velika ponudba jajc. Spočetka so jih prodajali po 18 din komad, kasneje pa kar od kraja po 15 din. Zaradi snega je izostal dovoz motovilca in radiča, tako da so bile gospodinje navezane samo na to, kar so nudile kamniške trgovine. Pač pa je bilo na trgu dovolj mlevskih in mlečnih izdelkov po stalnih cenah.

\$\$\$ S SODIŠČA

VINJENE VOZACE BO TREBA SE STROJJE KAZNOVATI!

Janko Jelovčan, tehnik z Jesenic, je konec maja 1957 okrog 21. ure pri Dovjem, vozeč z motociklom po glavni cesti v opitem stanju, zavozil v cestarja Konrada Mlakarja, dasi je ta pešalil pred njim strogo po desnem robu ceste, ga odbil na cestnišče in podrl na tla ter mu prizadejal številne odrgnine po vseh delih telesa in zlom lobanjskega dna s krvavitvami med možganskimi mrenami, vsled česar je tudi takoj izkrmavel. Inštitut za sodno medicino v Ljubljani je ugotovil pri Jelovčanu po odvzemu krvi 1,60 % koncentracije alkohola v krvi, kar kaže na to, da je vozil že hudo opit in da so morale biti njegove vozniske sposobnosti že občutno okrnjene. Jelovčan se je izgovarjal, da cesta tam ni dobro pregledna in da je močno ovinkasta, vsled česar je Mlakarja opazil šele, ko je bilo že prepozno. Ugotovilo se je pa, da preglednost ceste ni tako slaba, da so šli sledovi njegove vožnje tudi po skrajnem desnem robu ceste in da je Jelovčan vozil tudi brez predpisane izpita. — Po postaji LM Kranjska gora je bil že večkrat opozorjen, da ne sme voziti motornega kolesa brez izpita, pa se za ta opozorila ni zmenil. Ob neki taki priliki je miličnika zavrnil, da bo vozil brez izpita tudi še avtomobil.

Kih prometne nezgode, povzročene vsled vinjenosti vozačev, množijo in da jih bo treba zatirati s še ostrejšimi merami, kakor doslej. Primer obdolženega Jelovčana je težak po posebnih brezobzirnosti storilca, ker se je podal na vožnjo, dasi se je zavedal, da vozila še ne obvlada in čeprav je moral vedeti, da je vrhu tega še pijan. Do smrti po-gažena žrtev, za katero je ostala vdova s petero otrok, je pač žalostna bilanca njegove brezvestnosti. Zato je bilo strogo kaznovanje kljub nekaterim olajševalnim okoliščinam več kot potrebno in uместno.

Kakor kaže, bo treba alkoholizacijo pri vozačih preganjati še vse odločneje in dosledneje, kakor doslej, stopiti pa bo treba na prste tudi gostincem, ki jim dajejo kljub temu, da jih mnogokrat poznajo, piti alkohol. Turdi prodajo alkoholnih pijač bomo morali bolj kontrolirati, če bomo hoteli doseči omejitve prometnih nezgod.

NESREČE

ZARADI SLABIH ZAVOR V JABLANO

Preteklo soboto je Jože Drob vozil s tovornjakom podjetja »Globus« iz Ljubljane večjo količino mila na Jesenice. Blizu vasi Dobropolje pri Brezjah se je srečal s tovornjakom. Ker zavore niso dovolj prijemale, je iz previdnosti zavil v desno. Nenadoma mu je zmanjkalo ceste pod desnimi kolesi. Vozilo je šlo še kakih 26 metrov naprej in nato trčilo v jablano. Obiščevalci je tovornjaka je dokaj razbito in računajo, da bo potrebno približno 130.000 dinarjev za popravilo.

VZEL SI JE ŽIVLJENJE

Ko je v ponedeljek, 24. t. m. zjutraj mati 23-letnega Marjana Zvalb šla klicat sina, da bi šel v službo, je našla le prazno, razmetano posteljo. Našli so ga obeleženo v drvarnici. Zakaž si je tako mlad fant vzel življenje, ni znano. Pravijo le, da je bil dokaj občutljiv, kar ga je morda privedlo do tega dejanja.

Kmetijska zadruga Predoslje sprejme v službo

TRGOVSKO POMOČNICO

Nastop službe 1. marca ali 1. aprila. Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru. — Sprejemamo tudi vestnega STROJNIKA

veščega v upravljanju poljedelskih strojev. Je lahko upokojenec. Zaposlitev honorarna. — Plača po dogovoru. — Prijaviti se je v Kmetijski zadrugi osebno ali pismeno.

Trgovsko podjetje „Železnina“ Kranj

Koroška cesta 7

sprejme v službo

TRGOVSKE POMOČNIKE-CE

železninske, barvne ali špeterijske stroke in BLAGAJNICARKO, mlajšo moč

Gledališko občinstvo: kriterij?

Razmišljanje o komediji Stuarda Olivera Čudovite pustolovščine

Ne bi bilo dovolj, če bi zadnje uprizoritve DPD «Svoboda» Škofja Loka, in sicer Stuarda Olivera kriminalno komedijo «Čudovite pustolovščine», zabeležili zgolj kronistično in jo kvečjemu ovrednotili kot odskočno delo, ki je naletelo pri škofjeloškem gledališkem občinstvu na topel sprejem. V pričujočem zapisku bom skušal nanizati nekaj bežnih vtisov z uprizoritve — vsekakor z dobrim namenom.

Ne bom obnovljal vsebine dela; zadostuje naj pripomba, da gre za dramaturško spretno zasnovano kriminalno zgodbo, kjer konflikte in porast dogajanja zelo domiselno prepletata resnobnost in humor. To pa že zadostuje, da ob pravilnem režiserskem konceptu in primerni igralški intenziteti, publiko pritegne in jo drži ves čas v napetosti. Če torej škofjeloško uprizoritev «Čudovite pustolovščine» gledamo s tega vidika, tedaj smemo reči, da je uprizoritev na račun nezahtevne publike do neke mere uspešna. Smemo pa mar uplavitve in podobne izraze zadovoljstva, s katerimi nagraduje publika neko uprizoritev, pojmovati kot edino zveličavni kriterij za vrednotenje dela igralske družine? Nikakor ne! Okus dela publike, ki pogosto ni dovolj izbrusen in zategadelj ne zna ločiti slabo od povprečnega, ali dobro od umetnine, ne sme biti kriterij za presojo nekega dela. Drugače povedano: škofjeloško gledališko občinstvo, vsaj kar zadeva obiskovalce tokratne premiere, vsaj ob površnem opazovanju, ni posebno zahtevno. Sme, odobravanje in razne pripombe med odmori, so potrjevali, da so z uprizoritvijo zadovoljni.

Je uprizoritev res vredna tolikšne hvale? Nedvomno so imeli sodelujoči — od režiserja pa do igralcev, dokaj trdo delo; trdo zlasti zategadelj, ker zahteva ta vrsta dramske literature mnogo več kot brezhibno obvladanje

teksta. Kaj bi torej brez zlohotnih pritikanj očitali uprizoritvi? Predvsem površnost, ki ima svoje korenine že v prvem delu priprav za uprizoritev. Brez zadrege povedano: prevod je skrajno slab; prenatrpan je s popačenkami, izposojenkami in podobno jezikovno navliako, ki jo slovenski pravopis odločno odklanja. V tem primeru padeta krivda in graja na neznanega prevajalca. Del graje pa pade tudi na režiserja Vinka Primožiča, ki ni posvetil čisti odrski govorici dovolj pozornosti.

Drugi in ne zadnji očitke: režiser je zanemarljivo pravilno izgovorjavo nekaterih angleških imen, kar gre spet na račun površnosti. Dober poznavalec teksta bi utegnil tudi opaziti, da igralci niso posvetili študiju teksta posebno velike pozornosti; nujna posledica tega je slaba improvizacija besedila, spričo katerega zbledijo igra in misli, ki jih morajo sicer v pravi obliki in skladu z avtorjevo zamišljeno predgovati dialogi. Tudi dinamiki v tekstovnem in igralškem smislu z ezikom na konflikte in porast dogajanja bi moral režiser posvetiti več pozornosti. S krepkimi dramaturškimi črkami v besedilu bi se lahko režiser na mnogih mestih izognil razvlečenim, dolgočasno učinkujočim prizorom; ti namreč zahtevajo brezhibno obvladanje besedila in potencirano kreativno silo igralcev, česar pa se pri površno pripravljenih amaterskih prireditvah ne moremo nadejati.

Takih in podobnih očitkov bi lahko nanizali še celo vrsto. In kdo je končno kriv, da uprizoritev ni uspela tako kot bi bilo želeli? Odgovor je samo eden: površnost! — Dober poznavalec dramske literature in odra bo namreč že ob površni presoji te loške uprizoritve ugotovil, da režiser ni stopil na oder s skrbno obdelanim režiserskim konceptom. Morda gre tu za podcenjevanje dramske literature: saj so

nameravali konec koncev naštudirati le kriminalno komedijo; morda gre za podcenjevanje nezahtevne publike, ki ne zna trezno presojati kvalitete uprizoritve? To sodbo prepuščam drugim. Menim le, da bi bilo moč z resnejšim, predvsem pa marljivejšim delom, zlasti kar zadeva študij teksta, doseči lepše uspehe.

Bržčas bo ta zapisek o loških Čudovitih pustolovščinah naletel na odpor posameznikov. S čem bi bilo torej moč zagovarjati našteje spodsrljaje? Izgovor, češ saj smo amaterji, ni opravičilo za površno pripravljene uprizoritve. In prav površnost je tisto, kar jemlje tej uprizoritvi ceno. Od sicer tako požrtvovalnega ansambla loške Svobode, ki je doslej zabeležil vrsto uspešnih uprizoritev, bi pričakovali kaj več. Padca kvalitete na račun malomarnosti, pa le ni moč opravičiti. — Kaj ni s tem ogroženo poslanstvo naših amaterskih dramskih družin?

filmi, ki jih gledamo

SVOJEGA TELES A GOSPODAR
Superlativi in laskave ocene, s katerimi sta žirija in filmska publika pozdravila na zadnjem puljskem festivalu hrvatski film Svojega telesa gospodar, niso bile zgolj napihovanje, temveč so bile rezultat trehne presoje. Brez zadrževanja lahko še enkrat ponovimo: film se je s svojimi nespornimi kvalitetai povzpjal prav v vrh naše filmske ustvarjalnosti in je lahko resnično v ponos jugoslovanski filmski proizvodnji.

Predvsem gre posebno priznanje zares dobremu scenariju, na katerega je bilo moč uspešno postaviti ostalo filmsko nadgradnjo — režijo in igranje. Scenarij je napisal Slavko Kolar; za literarno predlogo mu je služila njegova istimenska novela iz življenja kmetov iz Hrvatskega Zagorja. Ze zgodba sama je po svoji zasnovi dovolj zanimiva in predstavlja kot taka tudi zelo učinkovito, po dramaturški plati dokaj spretno grajeno dramsko delo. Nekatere vrline pa so prišle pred kamero še posebno do izraza; le-ta je namreč izluščila iz dela tudi tiste zlahkne elemente, ki v odrski adaptaciji niso prišli do izraza. V filmu je namreč v vsej svoji moči zaživela prava podoba zagorskega okolja, hkrati z zagorskim narečjem, ki daje filmu še posebno prikupnost. Razumljivo pa je, da je prav sočnost zagorskega narečja

poglabila plastičnost likov, ki jih je tokrat oblikovala zelo posrečeno izbrana garnitura igralcev. Eno velja: scenarij S. Kolarja je eden najboljših scenarijev, če ne najboljši, kar jih je imela v posesti naša filmska proizvodnja.

Ni treba poudarjati, da je nudil scenarij režiserju Fedorju Hanžekoviču zelo trdno osnovo. Zato je storil tudi docela pravilno, ko je z velikim smislom za izvirne zamislil in s finim posluhom prisluhnil utripu zagorske zemlje in ljudi v scenariju. Film je preprost, skladen in pristrčen v vseh odtenkih, kakor je preprosta zgodba. Prav v tej preproščini pa je vsa umetniška sila te filmske zgodbe. Skratka, Hanžekovič se je docela podredil scenariju.

In če končno spregovorimo še o igralcih - nositeljih ostro risanih likov Kolarjevega Zagorja, tedaj moramo reči, da je tudi igralska plat filma fragment, ki je prispeval h kvaliteti filma svoj delež. V glavnih vlogah nastopajo: Mladen Serment, Marija Kohn, Nela Eržanič, Julije Perliak, Vanja Timer, Ivo Pajić in Marija Aleksić.

Da pa je film uspel v tolikšni meri, moramo pripisati del zasluga tudi snemalcu, komponistu in ostalim, ki so oblikovali delo v skladno celoto, ki nima v naši kinematografiji enakovrednega tekmeča.

aa

O plesih v Svobodah in prosvetnih društvih

Svobode in prosvetna društva so do zadnjega časa poznala samo eno vrsto plesne umetnosti — folklorne plesne. Skoraj vsako društvo je imelo v preteklih letih svojo folklorno sekcijo, ki je nekaj časa živela, nato pa umrla. — V čem je pojava tako kratke življenjske dobe folklornih sekcij? — Skoraj v vseh primerih so bile združbe mladih ljudi, ki so hoteli plesati. Navduševal jih je ples, navduševala noša. Misel na očiuvanje folklorne preteklosti, na čistost folklornih umetnin, jim je bila več ali manj tuja. V ospredju želja je bil ples.

Plesni folklorni repertoar je sila ozek, kadar ne vodi sekcije nekdo s strokovnim znanjem. Zato so tudi folklorne skupine v Svobodah in društvi naštudiralce po štiri, pet plesov in s tem je bil repertoar izčrpan. Sledilo je nekaj nastopov na domačem odru, nekaj gostovanj, in skupina se je razšla.

ker ni imela strokovnjaka, ki bi jo učil novih plesov.

Stvar je drugačna v nekaterih kmetijskih predelih, na pr. v bohinjskem kotu. Lepo dela tudi jeseniška plesna skupina, ki obvlada vrsto plesov iz južnih republik.

S folklornimi plesi mladina torej ne bo mogla zadostiti svojim željam po plesu. Pri tem je odločilnega pomena tudi spremenjeni okus današnjega človeka, ki živi v drugačnem ritmu in okolju, kot so živeli naši predniki.

Zato bodo morale iskati Svobode in prosvetna društva novih poti. Najbližji so mladini moderni družabni plesi ob katerih se lahko mladino pouči tudi o lepem vedenju, o odnosih do drugega spola, o uglašenem kretanju v družbi, če vodi skupino nekdo, ki mu ni samo za divji ples, temveč tudi za vzgojo mladine. Trenutno ovirata večji razmah družabnih plesov dve stvari: pomanjkanje dobrih plesnih učiteljev in ustrezne glasbe.

V šolo za plesne učitelje družabnih plesov v Ljubljani se je v preteklem letu prijavil samo en mladinec iz kranjskega okraja, pa še ta je šolo predčasno zapustil. Dokler pa ne bomo imeli dobrih plesnih učiteljev, ne bomo mogli doseči pri plesu tistih vzgojnih in estetskih učinkov, ki si jih želimo.

V zadnjem času so začele gojiti nekatere Svobode tudi balet. Ob resnem delu je dosegla lepe uspehe zlasti stražiška Svoboda. To je povsem novo področje v Svobodah. Kultiviranje telesa, poplemenjenje in poduhovljenje gibov vodi mladino iz ozkega okvira družabnih plesov k popolnejši plesni umetnosti. Seveda je v tem primeru, še bolj kot pri drugih plesih, potrebno dobro strokovno vodstvo in velika prizadevanost gojencev.

Ritmičen ples je pred leti v Kranju poučevala tov. Piccolijeva. Zaradi nerazumevanja v Kranju do te vrste plesne umetnosti, je odšla v Ljubljano, kjer vodi vrsto tečajev.

S predajimi navedbami hočem poudariti le-to, da morajo Svobode in prosvetna društva preiti od starih, tradicionalnih plesov k sodobnejšim, če hočejo opraviti na tem področju svojo vzgojno in umetniško nalogo. Pri tem seveda ne izključujemo folklornih plesov tam, kjer so za to dani pogoji. Balet, ki je bil nekdanj privilegij zgornje družbene plasti, more postati danes široko polje plesnega, umetniškega udejstvovanja mladine.

D. B.

Talentirana hrvaška igralka Marija Kohn je za vlogo Rože v filmu «Svojega telesa gospodar» prejela drugo nagrado za najboljšo žensko vlogo

Pred večerom umetniške besede v Kranju

Večer umetniške besede, ki ga bo v ponedeljek, 3. marca posredoval v Prešernovem gledališču kranjskemu občinstvu član celjskega gledališča Marjan Dolinar, bo vsekakor, kot vsi njegovi dosedanj nastopi, lepo doživljeno.

Tokratni večer umetniške besede bo tvorilo devet najlepših Cankarjevih zgodb o materi iz cikla «Ob svetem grobu» (Njena podoba, Sveto obhajilo, Na peči, Desetica, Večerna molitev, Greh, Skodelica kave, Vrzenec in Njen grob). Te ertice bodo posredovale poslušalcem čudovit lik slovenske matere, velike in silne v svojem trpljenju, od-

USTANOVLJEN JE OBČINSKI SVET SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV RADOVLJICA

Vsi, ki z zanimanjem spremljajo kulturno - prosvetno dejavnost na Gorenjskem in posebej ustanavljanje ter delo novih kulturno-prosvetnih organov — občinskih Svobod in prosvetnih društev, bodo z veseljem pozdravili ustanovni občni zbor SSPD občine Radovljica, ki je bil v četrtek, 20. februarja v Radovljici.

Zanimanje za ta kulturno-prosvetni organ je bilo precejšnje, saj

Dnevnik Ane Frank na odru stražiške Svobode

Dramska sekcija DPD Svoboda Stražišče je uvrstila v svoj letošnji repertoar tudi slovitno dramo «Dnevnik Ane Frank». To delo je doživelo v zadnjih treh letih na mnogih svetovnih odrih izreden uspeh. Prirejeno je po dnevniku, ki ga je napisala 13-letna dekletce židovskega rodu in ki je končalo svoje mlado, izredno bogato čustveno življenje v zloglasnem nacističnem taborišču Bergen-Belsenu.

Glavno vlogo — Ano Frank bo igrala kot gostja Anka Cigojeva, medtem ko bo to zahtevno delo režijsko pripravil režiser Narodnega gledališča v Mariboru Peter Malec. Pod njegovo režijo in na deskah mariborskega gledališča je to delo doživelo tudi svoj jugoslovanski krst.

Vsekakor pomeni uprizoritev dnevnika Ane Frank na odru stražiške Svobode pomemben kulturni dogodek.

je bil obisk gostov in delegatov iz osmih prosvetnih društev, ki sodijo v območje tega sveta, več kot zadovoljivo. Ob tej priliki je bil izvoljen tudi 11-članski upravni odbor; iz slehernega prosvetnega društva so izvolili po enega člana, iz Svobode Lesce, ki je po članstvu najmočnejše (nad 300 članov) in po uspehih najuspešnejše društvo v občini, pa so izvolili 3 člane. To zadnje je tudi razlog, da sedež občinskega sveta SPD ne bo v Radovljici, temveč v Lescah.

Ustanovnega občnega zbora se je udeležil tudi predsednik ObLO Radovljica Jaka Eržen. V zelo živahni razpravi so se tokrat z vsjo zavzetostjo lotili nekaterih najbolj perečih problemov, ki tarajo prosvetna društva v občini. Semkaj sodi zlasti pomanjkanje vodilnega kadra, ki bi s pridom uravnaval stremeljenja teh izobraževalnih teles. Nič manj pozornosti niso posvetili občinskemu izobraževalnemu centru, ki bo osnovan v bližnji prihodnosti. Del razprave se je sukal okrog slabega obiska dramskih in pevskih prireditev. Razpravljali so tudi, s čem bi bilo moč zanimanje za te prireditve pri občinah poživiti. Prvi ukrep, ki ga bodo morale podvrežiti prosvetna društva je: prizadevanje za čimboljšo kvaliteto prireditev.

Sestav, naloge in območje, v katerem deluje ta novo osnovani kulturno - prosvetni organ, in končno zavzetost ljudi, ki bodo poslej tvorili jedro te institucije, jamčijo za uspešno delo, ki bo vdnihnilo prosvetnim društvom v radovljiški občini novih moči in duha.

S.

Lepo uspela počastitev Franceta Prešerna v Podnartu

Sodeloval je tudi Prešernov pevski zbor iz Kranja

DPD Svoboda v Podnartu je pač ustregla domačinom, ko je k proslavi v nedeljo, dne 23. februarja povabila tudi pevski zbor dr. Franceta Prešerna iz Kranja. Zbor nam je pod taktirko dirigenta Petra Liparja zapel vrsto narodnih in umetnih pesmi ter s svojim brezhibnim izvajanjem na mah osvojil

poslušalce, ki so do kraja napolnili dvorano kulturnega doma. S tem ni le pomagal «Svobode» izpopolniti kulturni program, marveč je opravil tudi lepo in hvaležno nalogo, posredovati kvaliteto pesem tudi med delovne ljudi. Navdušenje med poslušalci se je vidno stopnjevalo. Po nastopu pa je bila v Domu pristrčna zabava, med katero so presenetile zlasti šaljive recitacije. Prešernovci so se med nami očitno dobro počutili in so nam objubilili, da nas bodo še obiskali.

Ob tej priliki naj omenimo, da je šahovska sekcija «Svobode» dosegla istega dne v povratnem dvoboju s šahisti z Javornika lepo zmago z rezultatom 7:4 za domačine. Šahovska sekcija je pod vodstvom tov. Šantlja sploh najuspešnejša sekcija «Svobode». V njej dela 20 članov, v zadnjem času pa je vključila v svoje vrste tudi 16 pionirjev in pionirk.

-Jf

Iz prosvetne kronike Gornjesavske doline

Vsak četrtek zvečer je na Dovjem in v Kranjski gori — pripravila pa se tudi že v Ratečah — po eno predavanje iz cikla «Solin za starševanje». Zaradi kvalitete predavanj se število poslušalk ne preneha dvigati. Lepo bi bilo, če bi se za te stvari vsaj malo ogreli tudi očetje. Po dosedanjem obisku bi pa človek sodil, da so družinski očetje ob zgornjem toku reke Save vsi že rojeni pedagogi. Najmanj pa lahko mislimo, da je zanje vzgoja nekaj, kar lahko opravijo kar tako «mimogrede».

„Sovražniki“ na odru leške Svobode

V soboto in nedeljo, dne 9. in 10. februarja je dramska sekcija Svoboda Lesce uprizorila na domačem odru z uspehom socialno dramo Maksima Gorkoga Sovražniki. Nepričakovani uspeh je marsikoga presenetil. Dokazal je, da je kulturna raven naših delavcev sposobna sprejeti in dojeti tudi zahtevnejše tekste. Ze ugotovitev, da z deli kot so n. pr. So-

vražniki lahko vplivamo na okus in na širjenje obzora delavskega občinstva, je razveseljiva. Če pa pri tem pomislimo, da so Sovražniki pritegnili v igralske vrste predvsem več mladih igralcev, lahko rečemo, da je režiser Janez Justin zaslužil priznanje, saj je v polni meri dosegel svoj namen.

S. J.

Povedi in tihem žrtvovanju, hkrati pa so ena najintimnejših Cankarjevih osebnih izpovedi. Podoba vsega tega je še posebno živa, če so te ertice povezane v celoto — tedaj zaživi pred nami velika drama krivde, trpljenja in obračuna do končnega spoznanja in poveličanja.

O Dolinarjevih večerih umetniške besede je bilo že mnogo napisanega, sicer so ga pa Kranjčani že nekajkrat poslušali. Ker obeta tokratni Dolinarjev nastop lepo doživeti, zlasti ker gre za program, ki ga Kranjčani iz ust poustvarjalca še niso slišali, je zanimanje občinstva za ta večer docela upravičeno. — Popoldanski nastop bo namenjen mladini, ostalo občinstvo pa bo lahko prisluhnilo Dolinarjevi umetniški besedi ob 20. uri.

MLADA RAST

ALI ŽE VESTE...

... da je prejela 11-letna Janja Oblak, učenka I. razreda gimnazije v Ljubljani, lepo priznanje in darilo za svoje junaško dejanje pred nekaj dnevi od urednice »Mladega sveta«, tovarišice Zime Vrščajeve. Pogumna Janja je namreč rešila iz narasle Ljubljaničice svojega brata. Na bregu Ljubljaničice so se otroci sankali, mali bratec Igor pa se je kar zapeljal v sredino reke in izgubil v kalni vodi. Janja pa ni oklevala niti hip. Planila je v vodo in rešila ljubljene brata.

... da je učenec 3. razreda osemletke »Vuk Karadžič« v Pirotu postal rekorder svoje vrste. Lani je namreč prečital 155 knjig, kar je približno trinajst knjig mesečno. V skupini bralcev starih do štirinajst let, ki si izposojajo knjige v knjižnici, zavzema prvo mesto. Verjetno je posekal ta mali mož na tem polju še marsikoga v Jugoslaviji in tudi v svetu.

... da je štirinajstletni deček Bobby Fischer iz New Yorka postal šahovski prvak v ZDA. Izmed trinajstih partij jih je osem dobil, pet remiziral in dosegel tako deset in pol točke izmed možnih trinajstih točk. Mali velemojster je zelo plah, kadar gre za šah. Rad se pa drsa in smuča, šolanje in učenje mu ne diši posebno.

... da se je jugoslovanska mladina obvezala na VI. kongresu, da bo pomagala dograditi cesto Bratstva in enotnosti od Ljubljane do Zagreba.

... da bo šla prva brigada z Gorenjske na avtostrado že 1. marca in, da bodo tej brigadi postopoma sledile še druge, saj bo odšlo na delo preko 600 mladincev in mladink.

Iz dedkovega nabivalnika

MLAKA

V Gorenji vasi blizu Reteč, je ob železniški progi velika mlaka. Mnogi potniki se zelo čudijo, ko jo gledajo iz vlaka in se sprašujejo in premišljujejo kako je nastala.

Ko so pred mnogimi leti gradili železnico, je bila na tem mestu majhna dolinica. Da bi jo izravnali in zasuli bi bilo potrebno mnogo prsti. Delavci si s tem niso belili glave. Začeli so kopati zemljo kar ob črti, ki so jo zaznamovali strokovnjaki, ob določevanju smeri bodoče železniške proge. Kmalu je nastala ob napisu štiri metre globoka, deset metrov široka in okoli petdeset metrov dolga jama. Ker pa je zemlja precej ilovnata, se je kmalu nabrala voda v jami. Čez nekaj let so začele v jami rasti in poganjati iz vode razne močvirnate trave, predvsem ločje.

Poleti se pase okoli tega našega jezera — mlake polno komarjev, ki so kar neprijetni prijatelji otrok. Pozimi pa se čuje od jutra do mraka veselo vriskanje mladeži, ki se drsa po gladki ledeni skorji. So pa ti kričači povečini brez drsalk in trgajo le čevlje, doma pa očka njih hlače.

Drnovšek Jože,
učenc 7. razr.

O neznanih ljudeh

Skoraj nič ne vemo o lepota tistih pokrajih, ki se razprostirajo nekje daleč na severu, nič ne vemo o tistih pokrajinah, ki jih pokriva večni sneg, o nepreglednih jezerih, ki jih napaja ta sneg, o širnih stepah, pa katerih se pasejo črede severnih jelenov. Še manj pa vemo o skromnih prebivalcih, ki bivajo tod in se bore za borno hrano in golo življenje. Kdo izmed vas je že kaj slišal o Laponcih. Teh skromnih ljudeh, ki jih je komaj nekaj tisočev.

Laponci, ime so jim dali Finci, sami pa se imenujejo Same, kar pomeni ljudje iz močvirja. Največ jih prebiva na severnem Finskem, Norveškem in Švedskem. Laponci so povečini nomadi in pasejo svoje črede po pustih pokrajinah, vsaka rodbina ima nekaj sto živali. Mnogi pa se ukvarjajo tudi z lovom in ribištvo, le redki pa se preživljajo s poljedelstvom. Najvažnejša domača žival jim je jelen. Ta jim prinaša tovore, vlačil sploh vse kar potrebujejo za borno življenje.

Laponci so zelo veseli, ljubznivi in nepokvarjeni ljudje. So pa zelo vztrajni in močni. Spadajo k finski skupini in tudi njih jezik je finskega izvora. Laponci so narod, ki se težko bori za svoj obstanek. Njih domovina je dežela polnočnega sonca in polarne noči, ki traja v teh krajih nad sedemdeset dni.

Ta kleni narod ni uničilo trdo življenje, ne neizprosna zima, s kruto naravo so se sprijaznili, vzdržali so.

Uničila jih bo civilizacija. Polagoma se bodo preselili v hiše, oblekli obleko iz blaga, stopili v razne službe in polagoma utonili v svetu.

ZA SMEH

ZEMLJEPIS

Učitelj: »Kam bi prišel, če bi začel kopati jamo v zemljo?«
Tomažek: »V globočino.«

NASI OTROCI

Sinko: »Očka, koliko je ura?«
Očka: »Čez pet minut bo 12.«
Sinko: »Jaz te ne vprašam, koliko bo, ampak koliko je sedaj.«

IZGUBLJENI ČAS

Tonka ponavlja slovnico, naenkrat preštane in vpraša mamco:

»Mamica, povedi mi, kateri čas je to: Ljubiti?«

Mamica: »Ah, punčka moja, to je izgubljeni čas.«

BARVA OČI

Učitelj razlaga naša čutila in med drugim pravi, da je barva oči različna: siva, zelena, rjava, črna. »Ali je kdo razmišljal o tem?«

Tinko: »Moj očka ima črne oči, kadar pa se glasno razgovarja z mamco, mu eno pomodri.«

OŠTANI TO KAR SI

Gospodar in pes sta se sončila pred hišo. Gospodar je sedel na klopici, pes pa na tleh, obema pa so rojile po glavi čudne misli.

Gospodar je razmišljal takole: To je že od sila. Ves dan garam od jutra do večera. In kaj imam od tega? Nič in še enkrat nič. Toliko, da ne bi poginil od lakote in mraza, bi imel, četudi ne bi niti s prstom mignil. Vloge v življenju so krivično razdeljene. Pogled

na priliko tega psa! Ni mu hudega. Če je lačen, zalaja, če je žejen, zalaja. Sploh samo laja in žre. Se nikoli se ni prijel poštenega dela. Oh, ko bi le za kako uro ali dve živel v njegovi koži!

Pes pa je razmišljal takole: Kaj neki si misli moj gospodar, da je ves popoldan lenuhari na soncu? Kdo bo pa delal? Jaz pazim kot policaj na njegovo imetje, on pa zapravlja najlepše ure. Če bo šlo tako naprej, bomo pozimi stradali. Sploh je ta moj gospodar velika lenoba. Čez dan se tu in tam kaj dela, ponoči seveda smrči. Jaz pa moram ponoči in podnevi biti na straži. Kaj bi revez naredil brez mene? Sproti bi mu krادل, kar bi pridelal. Oh, ko bi vsaj kako uro ali dve živel v njegovi koži!

Njune želje je slišal star čudodelnik, ki je šel preoblečen v berača mimo hiše. »Naj se zgodi!« je rekel in zamahnil s čudodelno palico.

Pes se je preselil na klop, gospodar na tla, obema pa je bilo že v istem hipu žal, da se je to zgodilo. Nič kaj prijetno se nista počutila in v mislih sta že štela minute, ki jih bosta morala še preživeti v tuji koži. To ju je tako razjelo, da sta podivjala. Pes v gospodarjevi podobi je zgrabil gorjačo in z njo mahnil gospodarja v pasji koži. Ta seveda ni ostal dolžan: zasadil mu je zobe v meča. Tedajci sta se oba zbudila. Gospodar je sedel na klopici, pes na tleh in obema se je odvalil težak kamen od srca.

Nauk basni: Človek naj ostane to, kar je, pes pa prav tako.

F. A.

Dež presneli

Kam te nese,
dež presneti,
da me močis
celo pot?
Le počakaj,
saj bo sonček
spet pregel na
odondod!

Oh, kako si
vse pomočil,
kamor stopim
luž je sto,
kakšne so le
tvoje hlače,
ko še tu je
vse mokro!

Raje zlij se
nad vodnjake,
v potok, reko
in morje,
da ne bo
tako kot lani
vsaka hiša
brez vode.

Macarol Miloš,
Ljubljana, Gosposka 12

SIR

Nekoč je živel deček, ki se je napolil v mesto, da bi tam prodal sir. Tam, kjer se je cesta spuščala k mostu, mu je iz torbe padel hlebec sira in se zakotalil po bregu.

»Ha, ti,« je zaklical deček. »Ali boš našel sam pot v mesto? Kajti potem naj gredo še drugi za teboj.« In odvezal je torbo ter spuščal hlebec za hlebcom po bregu navzdol. »V meslu na trgu pa nasvidenite se je še zavpil za njimi.

Ko je deček prispel v mesto, ni svojih hlebcev našel. Spraševal je sosede, pozvedoval pri prijateljih, toda sira ni nihče videl.

»Kdo pa jih je prinesel sem?« so ga spraševali.

»Kdo? Sami so prišli. Saj vendar dobro poznajo pot.«

Ker pa jih le nihče ni našel, je dejal sam pri sebi:

»Saj sem si mislil, da bodo prehitro tekli. Gotovo so jo ucvrtili skozi mesto, kar naravnost po cesti. Prepričan sem, da so že v sosednjem mestu.«

In se je odpravil za njimi. Toda še dandanašnji ni znan, ali je našel svoj sir ali ne.

Prev. M. S.

Kako se naučim igrati šah?

IV. Kako uveljavimo prednost dame ali trdnjave in matiramo nasprotnikovega kralja, že vemo. Danes bomo pogledali še, kako dosežemo zmago lahko tudi z drugimi figurami.

KRALJ IN DVA LOVCA PROTI KRALJU

Doseči zmago s premočjo dveh lovcev je vedno možno. Pogoji, da bi osvojili celo točko pa je, da nasprotnikovega kralja prisilimo v enega izmed štirih kotov na šahovnici. Oglejmo si to na primeru: pozicija na šahovnici je naslednja — beli (B): Ke1, Lc1 in Lf1; črni (C): Ke8.

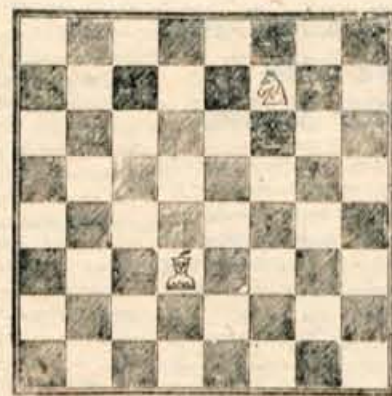
1. Lf1 — b3, Ke8, d8, 2. Lc1 — f4, Kd8 — e7, 3. Ke1 — e2, Ke7 — f6, 4. Ke2 — f3, Kf6 — e7, 5. Lh3 — f5, Ke7 — f6, 6. Kf3 — g4, Kf6 — e7, 7. Kg4 — g5, Ke7 — d8, 8. Kg5 — f6, Kd8 — e8, 9. Lf4 — c7, Ke8 — f8, 10. Lf5 — d7, Kf8 — g8, 11. Kf6 — g6, Kg8 — f8, 12. Le7 — d6+, Kf8 — g8, 13. Ld7 e6+, Kg8 — h8, 14. Ld6 — e5 in mat.

Precej težje pa je doseči zmago, če imamo

KRALJA, LOVCA IN SKAKAČA PROTI KRALJU

Nasprotnika je sicer vedno možno matirati, vendar pa se boste morali pot do zmage dobro naučiti, drugače se vam bo kaj lahko pripetilo, da prednosti ne boste mogli uveljaviti. Tudi znanemu velemojstru Bogoljubovu se je to pripetilo na enem izmed številnih turnirjev.

Namreč zmago morate doseči v 50 potezah, sicer bo ostal dvoboju neodločen — to je pravilo: vsakih 50 potez morate narediti vsaj eno potezo s kmetom! No, v našem primeru pa tega ni.

Torej kako bomo vodili preostanek svoje vojske do zmage? Zapomnite si — mat lahko dosežemo le, če prisilimo kralja v kot, kakršne barve je naš lovec. In še nekaj, najprej moramo doseči pozicijo kot jo vidite na sliki, sicer ste lahko prepričani, da se vam bo nasprotnik samo s svojim kraljem upiral precej več kot 50 potez. Ker te pozicije ni tako težko doseči, bomo pogledali, kako moramo nadaljevati od tu naprej:

1. Ld3 — h7, Kf8 — e8, 2. Sf7 — e5, Ke8 — f8 (ali pa d8 — kasneje

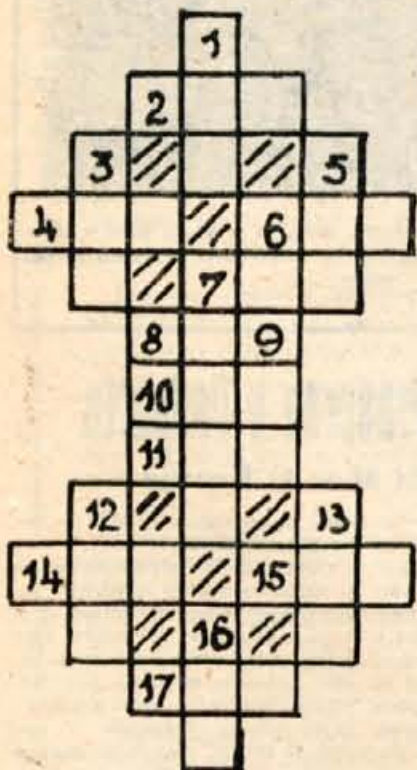
bomo pogledali, kako bi nadaljevali, če bi črni odigral to potezo), 3. Se5 — d7+, Kf8 — e8, 4. Kf6 — e6, Ke8 — d8, 5. Ke6 — d6, Kd8 — e8, Lh7 — g6+, Ke8 — d8, 7. Lg6 — f7, Kd8 — e8, 8. Sd7 — e5, Ke8 — d8, 9. Se5 — b6+, Kd8 — e8, 10. Kd6 — e6, Ke8 — b8, 11. Ke6 — b6, Kb8 — e8, 12. Lf7 — e6+, Ke8 — b8, 13. Le6 — d7, Kb8 — a8, 14. Sb7 — c5, Ka8 — b8, 15. Sc5 — a6+, Kb8 — a8, 16. Ld7 — cb+ in mat.

In če bi črni igral v drugi potezi Ke8 — d8, 3. Kf6 — e6, Kd8 — c7, 4. Se5 — d7, Ke7 — e6, 5. Lh7 — d3, Ke6 — c7, Ld3 — e4, Ke7 — d6, 7. Ke6 — d6, Kd8 — e8, 8. Le4 — g6+, Ke8 — d8, 9. Lg6 — f7, Kd8 — e8, 10. Sd7 — c5 in dosegli smo enako pozicijo kot v prvem primeru po deseti potezi belega.

Teorija je dokazala, da obstaja le ta pot do zmage (seveda če bi črni kralj igral slabše kot v našem primeru bo doseči zmago precej lažje). Zato se morate ta zadnji današnji primer dobro naučiti in ga večkrat obnoviti. Sicer v praksi le redko kdaj pride do takšnega primera, zato pa je toliko več možnosti, da ne bi mogli doseči zmage.

Precej lažje pa je doseči zmago, če ima beli ali črni še enega kmeta, ker bi s tem kmetom dobil dragoceno tempo. Kaj pa je zdaj to — tempo? Zelo pogost izraz v šahu in ker se o njem lahko marsikaj pove, se bomo o tem pogovorili prihodnjik. Za vajo pa poskusite sami uveljaviti prednost v naslednjih dveh primerih:

- I. B: Ke6, Sf7, Ld6
C: Ka8, b5
- II. B: Kf3, Sg2, Lg1, e2
C: Kh3

ZA BISTRE GLAVICE

KRIZANKA

Vodoravno: 2. sanje, 4. morska riba, 6. krasnoperna kura, 8. sanje, 10. žuželka, 11. stari oče, 14. sledi vojni, 15. ptič, 17. domovina prvih staršev.

Navpično: 1. padavina, 3. sorodnik sove, 5. priljubljena igra, 7. letni čas, 8.

posoda za vino, 9. predlog, 12. morska riba, 13. pravoslavni duhovnik, 16. točna žival.

RESITEV

nad, kit, pop, rak.
Navpično: Dež, čuk, šah, jesen, sod, kos, raj.

Vodoravno: Sen, tun, pav, osa, ded.

POSETNICA

ANČA BURAND

Nica

Kaj je tovarišica po poklicu?
(sovcupazm enucvug)

Prepuščeni so bili samovoljni

UPRAVNI ODBOR KZ MARTINJ VRH SE NI DOVOLJ ZANIMAL ZA RAZMERE V OBRATIH — V GALANTERIJEM OBRATU JE ZATO VLADALA MOJSTROVA SAMOVOLJA — VAJENCI OPRAVLJAJO DELO CISTILK, ZATO SE NE MOREJO UČITI POKLICA — ZAPOSTAVLJANJE DELAVK, KI HOČEJO OHRANITI ČLOVEŠKI ODNOS NEUREJENE HIGIENSKO-TEHNIČNE RAZMERE — KRIVCI NAJ BODO KAZNOVANI

Kmetijska zadruga Martinj vrh v občini Zeleni ima tudi sedem obratov: trgovskega, kovaškega, mizarškega, kolarskega, lesnoganala in dve žagi. Pred kratkim so si razmere v teh obratih ogledali organi inspekcije dela. Ugotovili so stvari, ki se zdijo dandanašnji kot strašilo iz nekdanjih časov, a so se v tem primeru žal vendarle še dogajale.

Kolektivna pogodba, ki so jo tamkaj zaposleni sklenili s KZ Martinj vrh, določa, da sprejema oz. odpušča delavce upravni odbor zadruga. V resnici

Eden izmed obratov KZ MARTINJ VRH

pa je o sprejemu oz. odpustu z dela odločal največkrat upravnik sam pod vplivom mojstra galanterijskega obrata, ali pa celo ta mojster sam. Zgodilo se je, da je ta mojster pisмено sporočil delavki, se je bila v bolniškem staležu, naj se ne vrne več.

Mojster galanterijskega obrata je bil upravnikov prijatelj, njegova žena pa računovodkinja. V takih razmerah so se uveljavili familijarni odnosi, ki so omogočili razne nepravilnosti. Mojster galanterijske delavnice je imel zastoj stanovanje in kurjavo, kar v odnosih z delavci pa si je privoščil marsikaj, kar bi si ne upal, če upravnik ne bi bil tako močno pod njegovim vplivom.

Prisluhnimo, kaj pravijo o svojem mojstru delavke v galanterijskem obratu!

Prva: »Bil so primeri, ko je sredi delovnega časa odločil, da mora ta ali oni zapustiti delo. Zgodilo se je, da mi po celo uro ni odkazal dela. Vzrok pripisujem temu, da je moj brat kot član upravnega odbora večkrat opozoril na nepravilne odnose mojstra do delavk.«

Druga: »Mojstrov odnos do mene se je poslabšal potem, ko me je nagovarjal k ljubezni. Ko me ni dobil, me je začel zapostavljati.«

Tretja: »Proti moji volji je prišlo med njim in menoj do intimnejših odnosov. Bila sem mu nam-

reč podrejena in bi vsako upiranje pomenilo nemogoč položaj zame... Ko sem hotela take odnose končati, me je začel zapostavljati...«

Cetrta: »Mojster je bil prej dober z menoj, ker sem mu nosila od doma mleko in ker je upal, da bom njegova, k čemur me je stalno nagovarjal. Kasneje pa me je začel razporejati na taka dela, ki sem jih težko zmogla...«

V obratih KZ Martinj vrh dela tudi več vajencev. Toda v galanterijskih delavnici se vajenci niso mogli uspešno učiti, ker so jih uporabljali tudi za čiščenje prostorov in za pomožna dela.

Eden izmed vajencev je izjavil, da je moral čistiti in pospravljati prostore tudi po svojem rednem delovnem času. Zato se ni dovolj izučil, da bi uspešno opravil praktični izpit, pri katerem je padel. Nekateri drugi vajenci pa pravijo:

»Skrbi nas, če se odnos do nas pri praktičnem delu ne spremeni, da bomo imeli težave pri praktičnem delu izpita za kvalificirane delavce.«

Kdo bo povrnil škodo vajencu, ki je zapravil dve leti, ne da bi se česa izučil in njegovim tovarišem, ki jim grozi enaka usoda? Vsekakor so upravičeni zahtevati in iztožiti odškodnino!

Take nepravilnosti bi lahko še naštevali. Mojster galanterijskega obrata, ki je zapostavljaval vajence

in podlo ravnal z delavkami, je opravljal in zaračunaval nadure, ne da bi bilo to nujno. Administratorka je prejela manjšo plačo, kot ji gre po kolektivni pogodbi. Material je v podjetju »vskladičen« okrog poslopij, izpostavljen vsakemu vremenu. Ker ni nobenega reda glede požarne varnosti, obstoja na več krajih v obratih nevarnost, da izbruhne ogenj. V nekaterih prostorih so higiensko tehnični pogoji dokaj neurejeni, saj je inspekcijski organ v svojem zapisniku ugotovil, da ima človek, ki vstopi v galanterijski obrat, občutek, da se bo zadušil. Delavci pa so se morali na vse to navaditi. Zdaj pa je vrsta na krivcih za vse te stvari, da — prejmejo kazni.

Očitno je, da se upravni odbor KZ Martinj vrh ni dovolj zanimal za to, v kakšnih pogojih in v kakšnem vzdušju morajo delati vajenci, delavke. Značilno je to, da so vso zadevo odkrili šele inspekcijski organi. Mar je potem kaj čudnega, da je kolektiv začel težiti za tem, da bi se obrati osamosvojili?

Ta primer opozarja tudi upravne odbore drugih kmetijskih zadrug, da se skrbnejše zanimajo za razmere v svojih obratih. Se zlasti pa je prilika za to zdaj, ko sklicujejo zadruga svoje letne občne zборе.

Z.

Kdaj se bo „obnesla“ menza v Tržiču?

Kam opoldne na kosilo? S takim vprašanjem se ukvarja potnik, ki pride v Tržič. O tem verjetno večkrat razmišljajo tudi mnogi tržički delavci.

Res je, da v Tržiču ni prave odprte menze. — V ljubljanskih menzah se hrani kakih 6000 abonentov. V Kranju trenutno rešuje družbeno prehrano »Restavracija Kranj«, ki ima več gostov kot vsa ostala gostišča v mestu. Tudi Tržič je močno industrijsko mesto. Toda menze, kot pravijo nekateri, se tam ne obnesejo. Zakaj? O tem bi verjetno vedeli povedati več sami zainteresirani, samski delavci in delavke, zaposlene žene in drugi.

Čudno je, da so bile ukinjene tudi menze v nekaterih večjih podjetjih, kot na primer v tovarni »Peko« in v Tovarni kos in srpov. Zdaj posluje samo še menza v Predilnici in tkalnici, ki pa tudi nima veliko abonentov.

V mestu pa, razen v restavraciji Pošta, nikjer ne dobi človek tople jedi. Privatno gostišče pri cerkvi je lani odprlo menzo. Večinoma so se tam hranili gradbeni delavci. Danes imajo menda samo še 12 abonentov.

Razveseljivo je, da so pred kratkim začeli kuhati enolončnice v Mlečni restavraciji. V »Zelenici« pa se pripravljajo na to, da bi spomladi odprli prvo večjo kuhinjo. Pri tem mislijo na tržičko delavstvo, ki naj bi našlo tu primerno hrano po zmernih cenah.

Zdi se pa, da ne bo nobena odprta menza imela pravega uspeha, če je ne bodo podprli delovni kolektivi in organi, ki so odgovorni in bi morali biti zainteresirani za zboljšanje družbene prehrane v tem industrijskem mestu. Vzroke, zakaj se že dosedanje menze niso »obnesle«, bi bilo verjetno treba iskati v kvaliteti in ceni obrokov. Če bi bilo sodelovanje podjetij, komun in drugih, izdatnejše, bi se gotovo tudi v Tržiču »obnesla« dobro urejena menza, kot jo ima »Iskra« v Kranju in kot poslujejo nekatere menze v drugih delavskih središčih.

K. M.

V Mojstrani ni prostora

Partizanovci v Mojstrani so se na nedavnem občnem zboru pošteno razburili, ker za športno ureditev nimajo prav nobenega pokritega prostora. Vendar prostor v Mojstrani ni problem le za TVD Partizan, ampak — z rednimi izjemami — tudi za druge množične organizacije. Zdaj je vse na Dovjem: kino dvorana, zadružni dom in šola. Mojstrani je ostal le ponesrečeno adaptiran hotel in razvaline cementne tovarne. Pa bi se društveno življenje le razmahnilo, če bo... postal načrt v desetletnem perspektivnem planu jeseniške občine resnica. — V njem je namreč predvidena gradnja kulturnega doma v Mojstrani. Škoda, da ljudje o tem le malo ali pa nič ne vedo.

France Bitenc

Popoldanske „matineje“ na Dovjem

Tujko »matineja« smo prevzeli iz francoščine; pri nas ta beseda pomeni »dopoldansko zabavno predstave«. Danes označujemo z njo dopoldanske filmske predstave za mladino. Kako so na Dovjem prišli do tega, da imajo vsako nedeljo ob štiri popoldne »matineje«, tega pa menda ne ve nihče. Pa tudi sicer bi se o teh »matinejah« še marsikaj dalo zapisati. Za primer samo filma zadnjih dveh nedelj: Mito in Rapsodija. Kaj naj osem ali desetletni otroci doživijo resnično pozitivnega v teh dveh filmih? Jasno: barve, Ava Gardner in Elisabeth Taylor dvorano in blagajno napolnijo. Kino podjetju to najbrž zadostuje. Pri tem pa v večernih urah vrti Dva tedna ljubezni, v katerem bi vsaj nekateri prizori dali pečat plemenitosti lepi družinski ljubezni, drugi pa napolnili dvorano z zdravim otroškim smehom. Programska politika? Kaže, da programa sploh ni!

France Bitenc

Uspeh in neuspeh Planinskega društva v Kranjski gori

Ko so se člani Planinskega društva v Kranjski gori na svojem občnem zboru prešteli, so bili kar nekaj zadovoljni: zbrati petdeset ljudi ob dveh popoldne ob takem čudovitem nedeljskem popoldnevu je res svojevrsten uspeh. Ali pa tudi ne: nobeden med navzočimi ni imel menda manj kot 30 let. Kje je mladina? To so se spraševali tudi planinci. Morda je bolj umestno vprašanje: kaj je storil odbor, da bi vsaj nekaj mladih ljudi navdušil za gore? Navdušenje je pri mladini hudo nalezljiva stvar: če se bodo ogreli trje, jih bo kmalu deset. S tem, da so izvolili profesorico v odbor, problema še niso rešili. Zakaj društvo ne organizira taborjenja za mladino v eni izmed svojih planinskih postojank?

Pravijo, da brez žrtve ni uspeha. Tu gre samo za nekaj denarja, ki ga društvo ima. Če ga bo žrtvovalo, uspeh pač ne bo izostal. Odbor bo moral misliti na čas, ko se bodo sedanji stari člani še bolj postarali...

France Bitenc

Letos bo več turističnih sob

Na Bledu so privatniki prijavili 340 sob s 595 ležišči

Občinski ljudski odbori na Gorenjskem skupaj s turističnimi društvi zbirajo prijave privatnikov, ki bi bili pripravljene oddajati v sezoni turistične sobe oziroma ležišča s tem, da bi se domača družina takrat utesnila. Doselej privatniki niso radi oddajali sob turistom, ker so se bali dodatnih družin, zlasti pa sankcij stanovanjskih organov, ki so jim potem po sezoni vrivali podnajemnike. Sprico nove, bolj življenske politike ljudskih odborov pa je letos ta strah odpadel, saj gre ljudskim odborom za to, da bi bolje izkoriščali turistične kapacitete, ki so zdaj izkoriščene komaj 20%.

Na Bledu so zdaj privatniki že prijavili 340 turističnih sob s 595 posteljami. Prav tako prijavljajo turistične sobe privatniki v Bohinju, Kranjski gori in drugod. Privatniki, ki oddajajo turistične sobe, bodo lahko dobili ugoden kredit za ustrezno opremo sob.

Z.

gorenjske bodice

△ Naneslo je tako, da sem ondan čisto po naključju prisluhnil neki ženi, ki je na vse kriplje grajala novootvorjeno avtobusno progo, ki povezuje Primskovo s Stražiščem. Primojdunaj, kar za ušesom sem se popraskal od samega začudenja. Tej avtobusni progji pa res ne kaže ničesar očitati. Prav imenitna zadeva. No, ko sem pa do konca slišal štorijo, sem pa tudi sam pritrld tistemu negotovanju. — Takole je pripovedovala:

»V četrtek, 20. februarja, sem se mudila na Primskovem pri Kranju. Z menoj sta bila tudi moja nečaka, stara po 8 let. Ker ni prijetno klobuštrati po blatni cesti, posebno še, če se pot vleče kakor kurja čreva, sem se namenila na avtobus. Kupila sem 2 vozovnici do Savskega mosta in plačala 60 dinarjev (eno celo zase, druga pa je veljala za dva otroka). Ko smo prispeli na avtobusno postajo v Kranj, so nekateri redki potniki izstopili, medtem ko sem jaz z otrokoma čakala, da bo avtobus odpeljal naprej proti savskemu mostu. Glejte, tukaj se je pa zavozljalo! Iz razgovora med šoferjem in sprevednikom sem doznala, da namerava avtobus odpeljati ob 18.20 uri: se pravi, da bi morala čakati na avtobusni postaji še polnih 20 minut. Ker se mi ni zdelo vredno čepeti v avtobusu in tako brezplodno zapravljati čas, sem z otrokoma izstopila in se peš od-

pravila proti cilju. Da bi dobila od šoferja oziroma sprevednika kakršnokoli pojasnilo, čemu to zavlačevanje odhoda, o tem sploh ni govora. Zdi pa se mi, da takrat ni bilo vse v redu z vozničnim redom! Ko sem prišla domov, še vedno nisem mogla preboleti nevljudnosti avtobusnega osebja, pa tudi z vozničnim redom in tistim 20-minutnim čakanjem, ki sem se mu na srečo izognila, nisem prišla na čisto. Ko sem si še enkrat ogledala vozovnici, sem bila pa deležna novega presenečenja. Vozovnici sta bili le po 10 dinarjev, kljub temu, da sem plačala 60 dinarjev!

△ Kranjski občani so v zadnjem času iztuhtali novo zabavo, ki zelo ugodno vpliva na čistočo kranjskih ulic. Nočem trditi, da delajo to vsi občani, ampak med njimi je nekaj črnih duš, ki se ga najprej doderba nalezajo, potlej pa hitre z veliko vneto obračati koše za odpadke in stresati vsebinjo po pločnikih. Za čistočo je posebno poskrbljeno v noči iz sobote na nedeljo, ali pa iz nedelje na ponedeljek. Tem objestnim vinskih bratcem, ki v pijanosti tako radi pozabljajo na dobro vzgojo in kulturno vedenje, bi kazalo krepko sprašiti hlače.

△ Če so Veseli planšarji zares veseli, bom pa še jaz eno »okroglo« povedal. Ko so prejšnji te-

den gostovali z Veselim večerom v Prešernovem gledališču v Kranju, se je natrpalo v dvorano toliko ljudi, da še sedeti niso mogli tako kot se spodobi. Kar premislite, mene so z vseh strani tako stiskali, da še dihati nisem mogel; dihale sem, ampak na obroke. Potlej je bil pa še tak program, da mi je še sapa pomalem zapiralo. To velja posebno za šaljivca, ki so ga za Korla klicali. Ta je namreč pripovedoval modernizirano pravljico o Rdeči kapi. Nekako takole je na koncu zabelil: ... in Kapica je ustrelila volka. Nenedoma pa je stopil iz volkove kože lep princ in dejal Rdeči kapi: »Izpolnim ti tri želje... Govori!« — Kapica je malo pomislila in si takole zaželela: »Dragi princ, izpolni mi le eno željo in to — trikrat!« — Kaj si je Kapica želela, ne vem. Vsekakor pa je šala dovolj dvoumna, da so si jo gledalci tudi v tem smislu tolmačili. Takšnih opolzkih in banalnih primerov bi pravzaprav lahko še več našel. Eno je jasno: takšen program ne sodi v kulturni hram, temveč v beznico! Sploh pa bi bilo vredno razmisliti, komu naj bi gledališko vodstvo poslej odstopalo gledališko dvorano za gostovanja.

Vas pozdravlja Vaš
BODIČAR!

KAMEN spotike

TEGA V RADOVLJICI NE BI SMELO BITI

V Radovljici se avtobusi ustavljajo pri hotelu »Grajski dvor«. Tu je postajališče avtobusov podjetja SAP iz Ljubljane in »Avtoprometa« iz Kranja. Do nedavnega tu

ni bilo voznih redov, sedaj pa so jih le približ na zid. Kaj, če bi uredili še prostor za označbo postajališča. Sedaj je, kot kaže slika, zateknjen znak kar za žlobom.

TO SE ZGODI SAMO V BESNICI

Zaradi nerednega pluzenja ceste ob zadnjem snegu in kasneje zaradi poredice, so bili prebivalci Besnice nekaj dni skoraj odrezani od ostalega sveta. Tudi avtobus podjetja »Transturist« iz Šk. Loče ni mogel tiste dni redno obratovati na tej progji. Kasneje je uprava za ceste posipala spolzko cesto z lešom. Prebivalci pa so ugotovili, da ceste niso posute le z lešom, temveč so temu primerni tudi žičniki, kosi pločevine, omela za beljenje, ročke za kolesa in razni drugi odpadki. Razumljivo je, da so raztreseni žičniki povzročili kolezarjem in avtomobilistom prenekatero nevarnost. Prav bi bilo, če bi uprava za ceste v prihodnje splužila ceste pravočasno, ob poredici pa posipala ceste z materialom, ki ne bi ogrožal prometa.

B. S.

SLOVENSKO PRVENSTVO JUDOISTOV V KRANJU

Na skupščini Judo zveze Slovenije, ki je bila dne 16. t. m. v Ljubljani, so sklenili, da slovensko prvenstvo judoistov za letošnje leto v Kranju. Kranjčani se za to prvenstvo dobro pripravljajo in bodo do nastopa v dobri formi.

Za novega predsednika upravnega odbora Judo zveze Slovenije je bil na skupščini izvoljen Franek Bratkovič, predsednik kranjskega judo kluba.

USPEH NAŠIH SANKAČEV NA MEDNARODNIH TEKMAH

Na mednarodnem sankakšem tekmovalstvu v Weissenbachu so se naši sankachi zadovoljivo plasirali. Med 25 člani, ki so tekmovali v eno in dvosedih so dosegli četrto, osmo in dvanajsto mesto. Tako je Jože Klinar s časom 3.57.0 zasedel četrto, Tomislav Polka s časom 4.05.5 osmo in Vlado Klinar s časom 4.14.6 dvanajsto mesto. Najboljši čas je dosegel Avstrijec Gassner — 3.46.3. V dvosedih sta naša tekmovalca Polka in Slemenšek med sedemnajstimi tekmovalci kljub padcu dosegla drugo mesto s časom 1.39.4. Med mladinkami pa je dosegla Jožica Fon s časom 4.18.6 drugo mesto. Vsi ti tekmovalci so člani sankakškega kluba Jesenice.

SAH

»SOLIDARNOST« ZMAGOVALEC

»Solidarnost« je zmagala v moštvenem prvenstvu kamniške občine z 21 točkami pred Podgorjem in Duplico, ki sta zbrala po 17 in pol točke. Na klubskem prvenstvu »Solidarnosti« je sodelovalo 17 igralcev, med katerimi so se uspešno uveljavili mladi gojenci doma invalidne mladine. Zmagal je Tone Palčič, sledijo pa Mirko Troha, Branko Rupnik in Jože Vodičar.

VIGENCI ROMAN

112

»Zate je bolj varno, če si zadaj,« je rekel zadirčno. »Prvič voziš in svojih sani si že vajen,« se je oglašil tudi stric, »druge bi te morebiti premetavale.«

Dominik je zaprl prazni senik in potem so se vpregli. Vozili so v istem redu, kot prej. Sprednji trije so že vriskaje drveli navzdol. Dominik je napel hrbet, potegnil težke sani in jih vlek v vedno hitreje, dokler ni tekel z njimi. Na robu, kjer se je pot strmo prevesila v dolino, je spretno sedel na rilec, poprijel rogovile z rokama, jih čvrsto držal in upiral noge v sneg. Izpod škornjev se je prašilo, prednikove sani so mu metale pršič v obraz, čutil ga je v nosu, v očeh, v ustih, na licih. Smreke in grmovje je izginjalo ob straneh in od zadaj je začul strica Miklavža:

»Kako voziš? Pazi! Trrr...«

Zares, spustil se je s preveliko brzino, zdaj je moral upreti hrbet ob seneni tovor in zavirati z obema nogama. Užugal je sani, da so teklo zložneje, tudi strmina je postala položnejša. Ravno, ki je zavil na udelano pot, je slišal, kako je Aleš zadaj zavriskal:

»Ju-uuu hop! Trrrr...«

»Trrrr...« je odgovarjal stric Miklavž.

Dominika je prijelo, da je še sam zavriskal. Aleš mu je spet odgovoril. Dve tretjini poti so že prevozili in ves čas je bilo slišati vesele vriske in glasne, razposajene »trrrr«. Na zadnjem delu poti je Dominiku začelo postajati vroče. Prekleta vrvi, ali je iz železa, da se noče pretrgati! Prevostili so že najnevarnejši ovinek in glasovi prvega vozača so odmevali že daleč v dolini, morebiti je že pripeljal do konca. Ali ne bo, ali jo je zastoj rezal? Pot mu je oblival hrbet, kakor bi ga polivali s kropom, polhovka mu je lezla nazaj, kaplje znoja so se mu zbirele na obrveh. Prekletavrv... kaj ne bo počila, ali je res prepozno? Zavozil je tako nerodno, da se mu je tovor podrsnil ob drevesno deblo in ga je vrglo daleč v stran. Komaj je obvladal sani, vlekel in tresel je rogovile, da je v lesu pokalo, znoj mu je pritekel prav v oči, zapeklo ga je. Ne, prekleta vrvi...

»Trrr... Stoj! Usta-vi!« je zakričal stric Miklavž in Dominik je zarinil noge v sneg. Ne da bi vedel, kaj počne, je še zam zakričal na vse grlo:

»Ustavi! Nesreča!«

Potem je ustavil sani in se s tresočimi kolena postavil na noge. Ozrl se je nazaj.

»Aleša je vrglo! Pomagat!« je zavpil stric Miklavž, ki je že tekel navkreber.

»Aleša je vrglo,« je skozi zaokrožene dlani kričal Dominik v dolino, dokler se mu sprednji vozači niso oglašili. Čutil je, da se mu glas trese od notranjega razburjenja. To, kar je zdaj občutil ni bila niti radost niti strah, skrbelo ga je samo, če ga je vrglo dovolj daleč. Potem se je pognal navkreber, dotekel strica Miklavža, ki je hropel in se lomil med debli, da bi si skrajšal pot in nato sta molče hitela k zvrnjenim sanem.

»Slišal sem hrušč, pa nisem mogel takoj ustaviti, da bi se ozrl. Samo da se ni zaletel v drevo,« je šopihal Miklavž.

»Preložili bomo tovor, najbrž so se vrvi predrgnile,« je s ključavojčim srcem dejal Dominik.

»Vrv, neumnost, saj se ni mogla predrgniti, sam sem povezoval. Nerodno je zavozil, to je vse,« je rekel Miklavž.

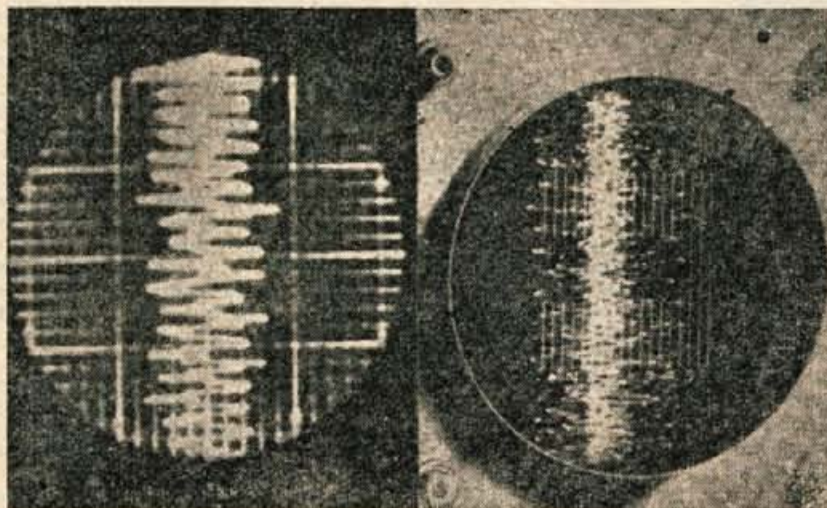
Prisopihala sta do ovinka, na katerem se je zgodila nesreča. Kopica je ležala zraven prevrnjenih sani, izpod kopice je gledala Aleševa glava. Iz ustnih koticov mu je polzela kri.

»Jezus križani!« je kričnil Miklavž in pokleknil k nečaku. Privzdignil mu je glavo in se oddahnil. »Živi!«

»Živi,« je ponovil Dominik. Od razburjenja so se mu na licih naredile rdeče lise.

»Tovor morava vzdigniti,« je nestrpno priganjal Miklavž in poskušal privzdigniti sani. Dominik je poprijel na drugem koncu, vzdignila sta sani in Aleša osvobodila teže. Stric Miklavž ga je vzdignil. Ko si je položil glavo v naročje, je bruhnila fantu iz ust kri, škropila je starca po kolenih in brizgala po tleh. Dominik je gledal madeže, ki so se v snegu širili.

Račočila iz veselja

Na sliki vidimo krivulje, ki so jih sprejeli z osciloskopom od sovjetskega Sputnika in ameriškega Raziskovalca. Znanstveniki, ki razumejo to »pisavo«, pravijo, da sta oba satelita sporočila vrsto zelo pomembnih podatkov. Na podlagi njihovih poročil so ugotovili, da divjajo v velikih višinah strahoviti viharji. Razredčeni zrak se giblje celo s hitrostjo 480 km na uro.

MEDPLANETARNA POSTAJA

Takole si znanstveniki predstavljajo medplanetarno postajo

ZA RAZVEDRILLO

BREZ BESED

NOVA KATASTROFA

Londonski univerzitetni profesor Fogg je neke zapisal, da bi na mestu, kjer raste danes ena rastlina, lahko uspevalo kar 25 krat več rastlin, če bi bilo dovolj dioksida. Tega pa je dovolj v dimu tovarn. Treba bi bilo torej napeljati na polja ogromne količine dima, ki se dan na dan vali iz tovarniških dimnikov, odstraniti nekatere škodljive primese in doseglji bi petindvajsetkratni pridelki!

Če se bo industrializacija razvijala s takim tempom kot doslej, bo do leta 2000 količina ogljikovega dioksida v zraku dvajset odstotkov večja. Toliko bolje za rastline, toda toliko slabše za nas! Ogljikov dioksid namreč vsrkava toploto, ki jo izžareva Zemlja. Ob tolikšni množini ogljikovega dioksida pa Zemlja ne bi več oddajala toplote v vesolje, temveč bi jo zrak zadržal. To pomeni, da bi se ledeni čepiči na tečajnikih stopili in bi se morska gladina dvignila za poldrug metra. Torej nov svetovni potop!

Tehnika in Kranjčani

Zdaj je v mestu Kranju že več kot 20.000 prebivalcev. Kako se le-ti vključujejo v nagli razvoj tehnike? Morda nam to vsaj deloma lahko pojasnijo nekateri naslednji podatki:

Mestni prebivalci imajo 4375 radijskih sprejemnikov, kar pomeni, da pride povprečno na 5 prebivalcev po en radijski aparat. Televizijske sprejemnike v Kranju pa bi za zdaj lahko prešteli na prste, saj imajo te sprejemnike v glavnem šele nekatere družbene organizacije in gostinska podjetja. Telefonskih naročnikov pa je zdaj natanko 600.

Obe poslovalnici Elektrotehničnega podjetja v Kranju sta lani prodali 164 električnih štedilnikov, 136 sesalcev in ločilcev, 64 pralnih strojev, 29 hladilnikov in 10 mešalcev.

V celotnem kranjskem okraju pa je 1932 motornih vozil, od teh 476 osebnih avtomobilov, 1008 motorjev, 56 avtobusov in 331 tovornjakov. mito

Zanimivosti

NARAVNI HLADILNIKI

Sodobno življenje zahteva, da ljudje hranijo v hladilnikih najrazličnejša jedila in druge pokvarljive reči. Svicarji proučujejo možnosti, da bi nekatera svoja vedno zaledenela jezera spremenili v naravne hladilnike.

NOVO DVIGALO

V neki leningrajski tovarni žerjavov in transportne opreme so izdelali dvigalo, ki lahko spravi 22 ton 142 metrov visoko. Ta žerjav bodo postavili na gradbiščih električne centrale ob si-

birski reki Angala. Zmogljivost elektromotorjev, ki bodo pogonjali ta žerjav, je enaka kapaciteti srednje hidrocentrale.

Uprava angleških železnic pa je naročila tole čudno dvigalo, ki ga uporabljajo za pregled in manjša popravila železniških mostov (na sliki). Dvigalo je montirano na posebno vozilo, ki ga po tirih zapele, kamor je potrebno.

»GOVOREČI ČASOPIS«

Med najzanimivejšimi in najoriginalnejšimi razstavljenimi predmeti, ki bodo letos prikazani na mednarodni razstavi v Bruslju, je vsekakor japonski časopis, ki govori. Iznašel ga je profesor visoke tehniške šole v Tokiu dr. Hošino. Zgornji del vsake strani obsega normalno tiskan tekst. Na drugi strani pa je v obliki vrste specialni tonski trak, ki je sličen magnetofonskemu. Kadar se ta trak spusti skozi aparat, lahko poslušamo vesti in članke ponatisnjene na prvi strani. Tudi ta aparat je izumlil prof. Hošino.

Aparat, ki čita časopis bo v serijski proizvodnji zelo poceni. Ena največjih tovarn fotografškega materiala na Japonskem bo prevzela proizvodnjo teh aparatov. Prof. dr. Hošino je izdelal v svojem laboratoriju dva takšna aparata in bo oba poslal na Brüsselsko razstavo. Japonski radio in množične organizacije slepih se zelo zanimajo za ta izum. Pričakujejo, da bodo še letos pričeli s serijsko proizvodnjo »govorečih časopisov«.

Po virih priredil —jb

Ko so leta 1809 v naših krajih zagospodarili Francozi in ustanovili tako imenovano pokrajino Ilirijo, so je življenje naših ljudi v marsičem spremenilo. Kljub nekaterim naprednim socialnim in gospodarskim reformam, se je ljudstvo novih okupatorjev kmalu naveličalo. Zaradi neprestanih vojska, ki jih je vodil Napoleon, je državni blaginji začelo primanjkovati denarja. Ker tudi visoki davki niso zadoščali, so francoski oblastniki hoteli za vsako ceno iztisniti od ljudi vse, kar bi jim moglo koristiti. Zato je francoska vlada sklenila pobrati zaklade in dragocenosti, ki so jih tedaj hranili po cerkvah.

Tako so se marca meseca 1813. leta, ko je Francozom že tekla voda v grlo, hoteli polastiti dragocenih predmetov in zlatnine na blejskem otoku. Novica o tej francoski nameri se je z bliskovito naglico raznesla med domačini, ki jim razumljivo ni bilo vseeno, če bi se to zgodilo. Po kratkem posvetovanju so kmetje poslali v Ljubljano k francoskemu suverenu prošnjo, naj francoska oblast svojega namena ne izvede. Prošnjo je nesel v Ljubljano 19. marca 1813. leta

Pogumne blejčanke

blejski župan Ignacij Novak. — Toda vse to ni nič zaleglo, kajti nekega dne je prispel na Bled francoski davkar z zlatarjem, ki naj bi popisal vse dragocenosti in precenil njihovo vrednost. Ljudstvo je o tem prihodu kaj hitro zvedelo. Začelo je biti plat zvona, od vseh strani pa so prihitele ženske, oborožene s koli, cepci, vilami in z drugim orodjem. Vse barke in čolne pa so odrinile od kraja, tako da ni mogel nihče do njih. Z lepo besedo se francoska oblastnika nista dala nič dopovedati. Davkar se je seveda županu pritožil zaradi »nerazumljivega in predrznega ponašanja« domačinov in ga rotil, naj mu v tej splošni zmedbi pomaga. Popoldne se je davkar poskušal peljati na otok z nasprotni strani, toda v jezi in grozi je ugotovil, da ni nikjer nobene barke ali čolna. Mračilo je se že, ko je ves vznemirjen in z dolgim nosom zapuščal Bled.

Ze naslednji dan pa je prispel davkar v spremstvu osmih orožnikov pod po-

veljstvom višjega gozdarja. Takoj je hotel za vsako ceno dobiti čoln. Žene, pogumne Blejke, so z vseh strani vrela skupaj. Može pa so skriti čakali in opazovali, kako se bo vsa stvar razvijala. V hudi stiski bi tako v pravem času lahko priskočili ženam na pomoč. — Davkar je med tem časom našel majhen čoln. Skupaj z gozdnim čuvajem sta se hotela odpeljati proti otoku. Komaj pa sta odrinila, je ljudstvo vzvalovilo. Žene so se zelo razburile in jima pričele groziti. Ženske na otoku so takoj odrinile proti priselcem in jih hotele odgnati, druge pa so jih čakale na obali, oborožene z različnim orodjem. Pregarjalca sta spoznala, da se ne bo zanju dobro izteklo, če ne popustita. Zato sta hitro pobegnila s čolnom pod grad. Višji gozdar in orožniki pa so jima hiteli na pomoč.

Tamkaj je šele pošteno zavrelo. Razburjene žene se niso dale pomiriti in ne prepričati, da njihovo postopanje ni pravilno. Neka Uršula iz Zleč je bila celo